

कपिलवस्तुया खूम्ह  
श्राविका व मय्जुपिं

[“बुद्धकालीन श्राविका-चरित्र” व “बुद्धकालीन महिलाहरू” या

सार संक्षिप्त अनुवाद ]



प्रकाशकः

थोरबहादुर, चन्द्रबहादुर, लक्ष्मीबहादुर हलवाई  
भोजपुर, नेपाल

कपिलवस्तुया खुम्ह  
**श्राविका व मय्जुपिं**

(“बुद्धकालीन श्राविका-चरित्र” व “बुद्धकालीन महिलाहरू” या  
सार संक्षिप्त अनुवाद)



प्रकाशकः

धीरबहादुर, चन्द्रबहादुर, लक्ष्मीबहादुर हलवाई  
भोजपुर, नेपाल ।

प्रकाशकः

थीरबहादुर, चन्द्रबहादुर, लक्ष्मीबहादुर हलवाई,  
भोजपुर, कोशी अंचल,  
नेपाल ।

न्हापांगु संस्करण १०००

ने. सं. ११०३

बु. सं. २५२६



मुद्रक :-

शाक्य प्रेस

ओम्बहाल, जोरगणेश,

काठमाडौं, नेपाल ।

फोन नं. १३६०४



स्वर्गीय श्रीमती हिरादेवी हलवाई

# जिमि पूज्य मां हीरादेवी हलवाई

मां !

मा सकसितं मां जुइ ।

जिमि मां नं जिमित न्ह्याबलें भितुनाः ब्वलंकाः खःगु,  
ज्यूगु व निंगु लेंय् पलाःछिका दीम्ह मां खः ।

मां धयाम्ह मामं तोता वनेवं फन दकले लुमनीगु धका  
आः धका सिल । थथे तोता वनेवं तिनि मांया खाः बेंय्  
गाःम्हुया लुइका हे स्वये मास्ते वइगु नं आः धका थुल ।

जिमि मां, थौं जिमि न्ह्योने शरीरं मदी खः । तर  
वय्कःया प्रत्येक खँ व प्रत्येक पलाः इलय् इलय् कसकसं जिमि  
न्ह्योने लुया वः ।

भोजपुरया टक्सार त्वालय् वि. सं. १९५६ स जन्म  
जुया दीम्ह जिमि मां स्वीनिदँ स्वीस्वदँ दुबले हे विधवा  
जुया दी माल । अले धार्मिक प्रवृत्तिम्ह वय्कः फन धार्मिक  
जुया दिल । अनुशासनय् कठोर अले व्यवहारय् संयमीम्ह  
वय्कः फन गम्भीर कर्तव्यनिष्ठ जुया दिल । जिमित ईब्यःयात  
माःकथं शिक्षा दीक्षा बीगुली ध्यान तया दिल ।

छुं ई लिपा भोजपुर टक्सार त्वालय् १९६३ सालय्  
शक्त्यमुनि विहारया स्थापना जुल । पूज्य शाक्यानन्द  
महास्थविरं विहारय् उपासक उपासिकापित व बालक बालिका-  
पित पालि भाय् स्यनेगु अले धर्मशिक्षा बीगु याना बिज्यात ।  
जिमि मांया धर्म प्रति दुगु श्रद्धा क्वातुया बना न्हिन्हि विहारय्

(२)

कायेगु याना दिल । न्यं जक न्यना, ल्यूल्यू वना ब्वब्वं हे वय्कल आपाल बुद्ध-पूजा यायेगु पालि गाथा व सूत्रत न्वयें वयेका दिल । बौद्ध स्तोत्रत ब्वना दी फयेकल । अले विहारय् काया शील-प्रार्थना यायेगु, बुद्ध-पूजा यायेगु व भिक्षुसंघपित दानादि यायेगु वय्कःया न्हि-ज्या हे जुल । ध्व हे कारणं याना बुद्धया इलय् विहार वना बुद्ध व भिक्षु संघ प्रति अद्वितीय श्रद्धा त.म्ह विशाखा महाउपासिकाया नां व्वकया जिमि मांयात नं विशाखा उपासिका धका भन्तेपिसं धायेगु याना बिज्यात । जिमि पूज्य मां हीरादेवी हलवाई खः, तर वय्कः भन्तेपिनि दथुइ बौद्ध उपासक उपासिकापिनि दथुइ विशाखा उपासिका कथं हे अप्वः म्ह स्यू ।

पुगु चाःगु कथं धर्मया ज्याय् ग्वाहालि यायेमाः धयागु जिमि मांया विचाः खः, आदर्श खः । वि. सं. २००७ लिपा देशय् व.गु शिक्षा प्रचारया लहर कथं टक्सारय् नं मिसामचा-तयेत छगू स्कूल माःथें जुल । अले यशोधरा बालिका विद्यालय स्वनेत वय्कः क्रियाशील सहयोग लिसें थुगु ज्याय् न्ह्याचिला दिल ।

वि. सं. २०२१/२२ साल पाखे धरानय् बुद्ध-जयन्ती बांलाक हनेगु जुल । अले बौद्ध-आश्रम नं स्वनेगु ज्या जुल । थुगु इलय् नं थःकाय्चा हर्षबहादुर हलवाई व केहें विद्यालक्ष्मी-यात समेतं साला धर्मं कायंय् प्यपुंका बौद्ध-आश्रम दयेकेगुलौ वय्कलं ग्वाहालि याना दिल । ध्व ई तकं पूज्य भन्तेपिनि शोअपुर टक्सारय् धर्मप्रचारय् ब्वना बिज्यायेगु अट्ट क्कम

त्वाः दले धुंकल खनि । जिमि मांया भोजपुर टक्सार वजारया शाक्वमुनि विहारय् टिनपी तयेगु इच्छा नं उकि अर्थे हे ल्यना च्चगु जुल । थुखे वि. सं. २०३७ स धरानय् महापरित्राण पाठ जुल । जिमि मां थुगु महापरित्राणय् महापरित्राण पाठ न्यनेत भोजपुरं निसें धरान काइदिल । मस्यु, वय्कःया मती छु छु धर्म श्रद्धा क्वातुयावं वनयें ! दच्छि लिपा छय्या विवाह बले हान धरान काःबले जिमित धया हे दिल, “धरान बौद्ध-आश्रमय् भन्तेपि च्वना बिज्यायेत छगू कोषा दयेका व्यु ।” शायद भोजपुरय् भन्तेपित न्हिन्हि दान धर्म याये मखंगुलि धरानय् भन्तेपि बिज्याःथाय् कोषा छगू दयेका व्यूसा थःगु दान धमया थासय् खुनु भन्तेपि बिज्याइ धका जिमि मामं थुगु श्रद्धा चित्त तथा दीगु जुइमाः । जिमि मांया श्रद्धा व मनसुवाः कथ थुगु कोषा बौद्ध-आश्रम धरानय् निर्माण जुइ नं धुंकुगु दु ।

एव हे इलय् काठमाडौं काइ दीबले जिमि मामं छगू धर्मग्रन्थ प्रकाशित याना धर्मदान याना दीगु मती तथा दिल । जिमित धया नं दिल । वय्कः काठमाडौं धरान लिहाँ काल । थौं जिमि मां जिमि न्होने मंत । उकि वय्कःया श्रद्धा कथंया थुगु धर्मदान वय्कःयात वयने मफुत । हाय थौं एव धर्मदान याये माल, वय्कःया स्मृतिस ! गुजागु विडम्बना एव ! एव विडम्बना जिमित मयः । तर मययां छु धाये ! जिमि मामं जिमित सदां लुमंका बिया च्वनीथें एव ससार अनित्य खः । उकि वय्कःया धर्म श्रद्धा व आदर्शया अनुकरण याना थुगु धर्मग्रन्थ जिमि मांया पुण्य-स्मृतिस पिकया च्वना । वय्कःया

(४)

इच्छा कथं महाप्रजापति गौतमी आदि आदर्श बौद्ध महिलापिनि सम्बन्धय् सफू प्रकाशित यायेत पूज्य सुवोधानन्द महास्थविर, पूज्य प्रज्ञारश्मि महाम्थविर व सुशीलौ अनागारिका लिसे सल्लाह याना । अले पूज्य सुदर्शन भन्तेयात सफू च्वया वीगु अनुरोध याना । जिमि विचार स्वये जिमि मांया मती तथा दांथे हे बुद्धवालीन आदर्शयापि बौद्ध महिलापिनि विषयय थगु सफू वसपोलं च्वया विज्यात । सफू धर्म प्रेमी उपासक उपासिकापिनि भाषा प्रेमीपिनि व पाठकारिनि न्ह्योने दु ।

अन्तस सफू च्वाया विज्याकम्ह पूज्य भन्ते व सल्लाह बिया विज्याकापि पूज्य भन्तेपि व अनागारिका प्रति कृतज्ञता ज्ञापन यासे जिमि पूज्य स्व० मामं न जिमिगु थगु बियोग विरहं दुग्गु श्रद्धा व स्नेहया नस्वाःया प्रतीकय् सुदृष्टि तथा जिमित न्ह्याबले आशीर्वाद बिया च्वनी धका भाशा याना । लिसे बुद्ध-आश्रम धरानय् भिक्षु निवास कोथा दयेकागु पुण्य, धर्मदानया पुण्य व इलय् बिलय् याना च्वनागु अनेक धर्मकार्य जिमि पूज्य स्व० मांयात पुण्यानुमोदन याना च्वना । थगु पुण्यानुभावं जिमि पूज्य स्व० मांयात वक्कया धर्म व आदर्श कथ हे जन्म, जरा, व्याधि व मरण दुःखं मुक्त जुया च्वंगु निर्वाण लाभ जुइत हेतु जुइमा धका जिमिसं प्रार्थना नं याना च्वना ।

थीरवहादुर, चन्द्रवहादुर, लक्ष्मीवहादुर हलवाई

भोजपुर, नेपाल, २०३६।११।२



## निगू शब्द

थुगु सफू शाक्यमुनि विहार भोजपुरयाम्ह विशाखा उपासिका नामं सकसिनं म्हस्यूम्ह होरादेवी हलवाईया मनं तुना कथं च्वयागु खः । भिक्षुणी व उपासिकापिनिगु आदशं चरित्रया सफू पिकायेगु हे उपासिकाया श्रद्धा जुया च्वन ।

बुद्धकालीनयापिं श्रावकपिं, श्राविकापिं, गृहस्थ उपासकपिं, महिला उपासिकापिं, राजपरिवारपिं, परिव्राजकपिं व ब्राह्मणपिं म्हसीकेत आचार्यं भिक्षु अमृतानन्द महास्थविरं च्वया बिज्याःगु बुद्धकालीन सफू थें क्रम हंगु, बांलाःगु व दुग्गःगु सफू अंग्रेजी हिन्दी आदि भाषाय् हे मडुनि धाःसा नेपाल भाषाय् गनं दइ ! उकिं याउंक हे सलललं व्वनेथें “बुद्धकालीन श्राविका-चरित्र” व “बुद्धकालीन महिलाहरू” स्वया कपिलवस्तु व कोलिययापि बुद्धया इलय्यापिं स्वम्ह क्षीणाश्रवी भिक्षुणी व स्वम्ह आर्य-मार्ग्य लाःपिं मय्जुपिनिगु जीवनी मूखें कथं भाय्हिला च्वयावं यंका । जित मती वं, आचार्य भिक्षु अमृतानन्द महास्थविया बुद्धकालीन सफू ऊवः मूखें च्वये कथं जक जूसां नेपाल भाषाय् महँसें मगाः । छाय्धाःसा संस्कृत भाषां बौद्ध साहित्य च्वयावं वया च्वंगु नेपालय् न्हापां निसें हे नेपाल भाषां नं बुलुं तर मदिदक हे बुद्ध-धर्म व बौद्ध-संस्कृतिया सफू पिकयावं वया च्वंगु थुगु भाषाया छगू विशेषतायात कीसं ल्वमंके मज्यू ।

अन्तस थुगु सफू पिकायेगु अर्थात् धर्मदान यायेगु श्रद्धाचित्तम्ह स्व० विशाखा उपासिकायात थुगु धर्मदानया पुण्य निर्वाण लायेत हेतु जुइमा घका मनंतुना ।

गण महाविहार, ने. सं. ११०३

—भिक्षु सुदर्शन

## धलः

महाप्रजापति गौतमी	१
यशोधरा	२१
नन्दा	३८
कालिगोधा शाक्य	४८
रोहिणी क्षत्री कन्या	५१
कोलीय सुप्रबाशा	५७

## महाप्रजापति गौतमी

महाप्रजापति गौतमी सिद्धार्थ कुमारयात थःगु दुरु  
त्वंका सिद्धार्थ गौतमयात ब्वलंका बिज्याकम्ह वसपोलया  
चमां खः । गौतम बुद्धया शासनय् दकसिबे न्हापां भिक्षुणी  
जुया बिज्याकम्ह कपिलवस्तुयाम्ह निर्वाणया अमृत त्वना  
त्रिज्याकम्ह क्षीणाश्रवी महिला नं खः । वसपोलया जीवनी  
ब्वनेबले नेपाःया न्ह्याम्हं ब्यक्तियात तःधंगु पवित्र प्रेरणा  
ब्यू । नेपाःमि तता-केहेंपित ला पवित्र-प्रेरणा लिसें स्वाभि-  
मान नं नुगलय् थना बीगु जुया च्वन ।

नेपाःया तराइ भूमी रोहिणो नदीया पूर्व पाखे शाक्य  
जनपद देवदह धयागु छगू नगर दु । थनयाम्ह जुजु अञ्जन  
शाक्य व रानी सुलक्षणाया निम्ह म्हाय्पि दया च्वन ।  
छम्हसिया नां महामायादेवी खः । मेम्हसिया नां महाप्रजापति  
गौतमी खः । थुपि तःकेहें निम्हं रोहिणी नदीया हे तुं पश्चिमी  
पाखे च्वगु कपिलवस्तुया जुजु शुद्धोदनं बिवाह याना बिज्याःगु  
जुया च्वन । महामायादेवी तःधीम्ह रानी जुल । महाप्रजापति  
गौतमी चीधीम्ह रानी जुल । तर तःदें लिपा शुद्धोदन जुजुया  
कुलय् चीधीम्ह रानी महाप्रजापति गौतमीया पाखें न्हापां

( २ )

म्ह्याय्मचा दत । वयात नन्दा धका नां छुत ।

छु ई लिपा महामायादेवीया कोखं लुम्बिनी शाल वनय् सिद्धार्थकुमार जन्म जुया बिज्यात । तर वसपोल जन्म जुया बिज्याःगु छवाः दुबले हे महामायादेवी परलोक जुया बिज्यात । थुखे महाप्रजापति गौतमीया नं थ्व हे इलय् काय् बुल । वयात नन्द धका नां छुत ।

महाप्रजापति गौतमीं थः तता महामायादेवीया कुमार सिद्धार्थायात नं थःगु दुरु त्वंका ब्वलंका बिज्यात । उलि जक मख् । िन्ह निको नस्वाःगु लखय् मोल्हुका, चिकनं बुका, ध्यना, विचाः याना बिज्यात । सिद्धार्थ कुमार बःचाधिकः जुइवं नकेगु, त्वंकेगु, चाःहीके यंकेगु, मिहतकेगु नं वसपोलं याना बिज्यात । तःधी जुइ धुंका तकं वसपोलं सिद्धार्थ कुमारयात नये त्वनेगुली विचाः याना थःगु ल्हार्ति हे ग्वाः दयेका नका बिज्याइगु जुया च्वन ।

सिद्धार्थ कुमार १६ दँ दयेवं यशोधरा लिसें विवाह जुल । २६ दँ दुबले राजकुमार सिद्धार्थ छे तोता महाभिनिष्क्रमण याना बिज्यात । खुदँ तक सिद्धार्थ कुमारया ख्वाः मखना नुगः मछिका महाप्रजापति गौतमीं दि हना बिज्यात ।

सिद्धार्थ कुमारं बुद्धत्व-प्राप्त याना बिज्याःगु पाय्छि दच्छि धंगु स्वांया-पुन्हीखुनु हे तथागत अर्हत् सम्यक सम्बुद्ध जुया वसपोल कपिलवस्तुस लिहां बिज्यात । हानं जुजु शुद्धोदनया निमन्त्रणा कथं गौतम बुद्ध लाय्कुनी बिज्याना

च्वंगु स्वस्वं नुगलय् लय्ताः भय् भय् बिका महाप्रजापति  
गौतमीं विचाः याना बिज्यात—

“अहा गुलि बांलासे च्वं । गुलि स्वये हे यइपुसे च्वं ।  
२६ दें तक जि गुलि गथे जक ध्वसपोलयात विचाः सुचाः  
याना । ध्व हे ल्हातं ग्वाः दयेका तकं नका तयाम्ह । आः जि  
छु बीगु ?

“आः जि कायं छज्जः सिबे वसः मतः । उकिं जि  
भिगु बांलागु वसः छजु बिये माल । लाय्कूली दुगु वसः  
कापः मिबे अरु थःगु ल्हातं हे कापः थाना छाय् मबी ?”

महाप्रजापति गौतमीं थथे विचाः याना च्वच्वं बुद्ध  
लाय्कूली ध्यंकः बिज्यात । लाय्कूली भोजनं लिपा बुद्धं  
उपदेश विया बिज्यात । उपदेशया निपु गाथा खः—

उत्तिट्ठे नप्पमज्जेय्य, धम्मं सुचरितं चरे ।

धम्मचारी सुखं सेति, अस्मि लोके परमिहच ॥

दैं, अलसी जुइ मत्य । बांलाक धर्मया आचरण या ।  
धर्म कथं आचरण याःम्हं थुगु लोकय् नं परलोकय् नं सुखपूर्वक  
वास याइ ।

धम्मं चरे सुचरितं, न तं दुच्चरितं चरे ।

धम्मचारी सुखं सेति, अस्मि लोके परमिहच ॥

धर्मया आचरण या । मभिगु धर्मया आचरण याये  
मत्य । धर्माचरण याःम्हं थुगु लोकय् नं परलोकय् नं सुखपूर्वक  
वास याइ ।

( ४ )

उपदेश न्यना जुजु शुद्धोदन सकृदागामी फलम् थ्यन ।  
महाप्रजापति गौतमी श्रोतापन्न जुया बिज्यात ।

उपदेश बिया बिज्यासे बुद्ध न्यग्रोधाराम्य त्रिहां  
बिज्यात । अले थःम्हं विचाः यानार्थे महाप्रजापति गौतमीं  
वसपोलयात चीवर दान बियेत ग्वःसाः ग्वया बिज्यात ।

महाप्रजापति गौतमीं बजारय् छ्वया भिगु बांलाःगु  
कपाय न्याके छ्वया बिज्यात । थःगु ल्हातं हे कपाय् ल्यया  
चीपु जुइक कपाय् फ्यना बिज्यात । चीपुगु का दयेका लाय्-  
कुली हे तान तथा कापः थाये सःपि सःतिके छ्वया बिज्यात ।  
थःम्हं व धाइपिसं नं इलय् बिले थाज्या थाना बिज्यात ।  
कापः न्हुइवं कापः नस्वाकेत नस्वाःगु लखय् कापः फ्वया  
बिज्यात । हानं चीवर वस्त्र सुये सिधयेवं जुजुयात विन्ति याना  
बिज्यात । अले ध्वाँय् पताका ब्वयेकातःगु लँपुं थःगु हे छ्प्रनथ्  
उगु चीवरवस्त्र तथा न्यग्रोधाराम्य चीवर वस्त्र दान बियेत  
बिज्यात ।

महाप्रजापति गौतमीं उगु थःम्हं दयेकागु नस्वाःगु  
चीवर वस्त्र बुद्धयात दान बीगु इच्छा न्यग्रोधाराम्य थानेवं  
बिन्ति यात । तर बुद्धं आज्ञा जुया बिज्यात—“गौतमी ! संघयात  
दान न्यु । संघयात दान बियेवं जि नं पूजित जुइ, संघ नं  
पूजित जुइ ।” महाप्रजापति गौतमीं हानं बुद्धयात हे उगु  
चीवर वस्त्र ग्रहण याना बिज्यायेत प्रार्थना यात । तर बुद्ध  
स्वकोल नं व हे खँ आज्ञा जुया बिज्यात । थथे बुद्ध आज्ञा  
जुया बिज्याःगुया नं कारण दुगु जुया च्वन । महाप्रजापति

गौतमीयाके बुद्धयात् चीवर-वस्त्र दान याये धयागु बुद्ध-प्रति  
 श्रद्धा चेतना उत्पन्न जुया वसपोलया चित्तय् आपालं हे कुशल  
 चेतना उत्पन्न जुइ घुकूगु जुया च्वन । उगु वस्त्र संघयात्  
 दान बियेवं महाप्रजापति गौतमीया चित्तय् संघ प्रति नं श्रद्धा  
 चित्त उत्पन्न जुइगु अले आपालं कुशल चेतना वया अप्वः  
 वसपोलयात् कल्याण जुइगु जुया च्वन ।

अनंलि स्वकोलनं बुद्धं संघयात् प्रदान यायेत आज्ञा  
 जुया बिज्यायेवं महाप्रजापति गौतमीं उगु चीवर-वस्त्र बुद्ध  
 सहित भिक्षु संघयात् प्रदान याना बिज्यात् ।

बुद्ध कपिलवस्तु बिज्याना स्वन्हु दुखुनु महाप्रजापति  
 गौतमीया काय् नन्द कुमार प्रव्रजित जुल । न्हेन्हु दुखुनु सिद्धार्थ  
 गौतम व यशोधरा पाखेंयाम्ह छय् राहुल कुमार नं प्रव्रजित  
 जुल । थुकथं थःगु कोखं जन्म जूम्ह थःकाय् नन्द व छय् राहुल  
 नं मचाक्ले थम्हं दुरु त्वंका ब्वलंका तयाम्ह गौतम  
 बुद्धा शासनय् वंसेलि महाप्रजापति गौतमीयात् बुद्ध, धर्म  
 व संघ हे थः न्ह्योने प्रकट जूथे च्वंगु जुल ।

खुदँ लिपा जुजु शुद्धोदन विरामी जूगु खँ सीका बुद्ध  
 हानं कपिलवस्तु बिज्यात् । विरामी जुया च्वंम्ह जुजु शुद्धोदनं  
 बुद्ध कना बिज्याःगु धर्म उपदेश न्यना अर्हत्त्व प्राप्त याना  
 बिज्यात् । हानं छवाःया दुने ख्वया च्वंपि ब्याक्क थः परिवार-  
 यात् शान्त्वना विया क्षीणाश्रव जुजु शुद्धोदन परिनिर्वाण जुया  
 बिज्यात् ।

( ६ )

जुगु शुद्धोदन परिनिर्वाण जुइवं महाप्रजापति गौतमी-  
यात आपाल विरह व संवेग जुल । वसपोलयात नं लाय्कू  
तोता भिक्षुणी जू विज्यायेगु इच्छा जुल । तर वसपोलं थःगु  
इच्छा प्रार्थना याये न्हो बुद्ध वैशाली लिहाँ बिज्याये धुकूगु  
जुया च्वन ।

हानं थुगु हे दँय् शाक्यमुनि बुद्ध रोहिणी नदीयागु  
लःया खँय् ल्वापू जूबले शाक्य जनपद व कोलिय जनपद दथुइ  
च्वंगु रोहिणी नदी सिथय् बिज्यात । कपिलवस्तु व देवदहया  
सीमाना रोहिणी नदीयागु लःया निति जुइ त्यंगु तःल्वापु  
बुद्धयागु उपदेश न्यना ल्वापु मजुल । थुगु घटनां प्रभावित  
जुया निगू राज्यं निसःत्या निसःत्या याना न्यासः ल्याय्महिपि  
मनूत बुद्धया शासनय् भिक्षु जुल । थ्वसपोल न्यासःशाक्य  
युवक भिक्षुपि ब्वना बुद्ध कपिलवस्तुया महावनय् बिज्यात ।  
वसपोलं छन्हु कपिलवस्तु नगरय् छन्हु कोलिय नगरय् पःलंपा  
याना भिक्षाटन याना बिज्याःगु जुया च्वन । थ्वया दथुइ हे  
उपि न्यासः शाक्य भिक्षुपिसं बुद्धयागु उपाय कुशलं जाःगु  
उपदेश न्यना आर्य-पल लाभ याना काल । हानं ध्यानया  
अविवृद्धि यानां अर्हत्त्व नं प्राप्त याना काल । अले थःथः भात-  
पि छें लिहाँ वइ धका पिया च्वं च्वंपि न्हापायापि इमि जहानपित  
लिसः बिया छ्वत, “आः जिपि लिहाँ वये फइ मखुत ।”

थुपि हे न्यासः शाक्य ल्याय्महिपि अर्हत् भिक्षुपिनि  
न्हापायापि जहानपि नं महाप्रजापति गौतमीया नुगः  
मच्छिका च्वंथाय् वल । इमिस थःथःपि नं छें तोता प्रव्रजित



जुइगु मनसुवा जूगु खँ महाप्रजापति गौतमीयात धाल । इमिगु खँ न्यना महाप्रजापति गौतमीया लाय्कू तोता प्रव्रजित जुइगु इच्छा फन प्रबल जुल । अले छन्हु इपि न्यासः मिसापि नं मुंका भगवान बुद्धयाथाय् वना बित्ति यात, “भन्ते भगवन, नारी जातियात नं प्रव्रजित याना बिज्याहुँ ।”

भगवान बुद्धं आज्ञा जुया बिज्यात, “गौतमी, थुगु इच्छा याये मत्य ।”

स्वको तक महाप्रजापति गौतमीं प्रार्थना यात नं स्वको तकं बुद्धं अथे हे लिसः आज्ञा जुया बिज्यात । अले महाप्रजापति गौतमी मनय् दुःख तायेका मन कुतुं वंका न्यासः उपि मिसापि लिसें लिहाँ बिज्यात । बुद्ध नं कपिलवस्तुं लिहाँ बिज्यात । वसपोल बुद्ध चारिका यायां वैशाली तुं थ्यंकः बिज्यात । थथे बुद्ध लिहाँ बिज्यायेवं महाप्रजापति गौतमीयात छुं हे उपाय मदुथें जुल । वसपोलया धाःसा लाय्कुली चवने मन दुगु हे मखुत । उकि नौयात सःता सँखाका बुद्धया उद्देश्य याना लाय्कुली हे काषाय वसतं पुना प्रव्रज्याया भेष कया बिज्यात । लिसें उपि प्रव्रज्या जुइगु इच्छापि न्यासः मिसापित नं सँखाका काषाय वसतं पुंका बिज्यात । अले थुपि न्यासः काषाय वसतं पुना तःपि शाक्य महिलापि लिसें ल्यूल्यु तथा महाप्रजापति गौतमी बुद्ध बिज्याना च्वंगु वैशाली पाखे स्वया बिज्यात ।

थथे वैशाली बिज्याःबले महाप्रजापति गौतमीयात यात्राया निति लुंथा पालकिया प्रबन्धेयाना ब्यूगु जुया

( ८ )

च्वन । तर बुद्धया दर्शन याः वनेत हानं प्रव्रजित जुइत वनेया निति न्यासि वनेगु हे ल्वःताया वसपोल न्येछगू योजन न्यासिहे विज्याःगु जुया च्वन । कपिलवस्तुं वैशाली न्येछगू योजन न्यासि विज्याःबले वसपोलया तुति मना वल । पवंपवं गात । म्ह छम्हं धुलं गया च्वन ।

थुकथं दुःख सिया बैशाली थ्यंकः बिज्याःसां महा-प्रजापति गौतमी भगवान बुद्धयाथाय् न्होने बिज्यायेत वसपोलयात गथे गथे जुया च्वन । थः थःम्हं काषाय वसतं पुना वये घुंका नं बुद्धं प्रव्रजित याना बिमज्यात धका धाःसा गथे जुइ धयाथे नं वसपोलयात विचाः जुया च्वन । उकिं कोथाय् पिने च्वना मिखाय् ख्वबि वयेका महाप्रजापति गौतमी अथे दना च्वना बिज्यात ।

आनन्द भन्ते थुबले हे बुद्ध बिज्याना च्वंगु कोथां पिहाँ बिज्याःगु जुया च्वन । महाप्रजापति गौतमीया मंगु तुति, धुलं गःगु म्ह, ख्वबि जाःगु मिखा हानं काषाय वसः खना नुगः मछिसे च्वन । आनन्द भन्तेनं न्यना बिज्यायेवं महाप्रजापति गौतमी धया बिज्यात,

“भन्ते, जि काय्पि नाप बाया च्वने धुन । आः जि विधवा नं जुइ धुंकल । जि सुयागु ख्वाः स्वया च्वने ? जिगु निति उकिं बुद्धया शासनय् प्रव्रजित जुइथे ल्वःगु मेगु छुं लेंपु मंत । तर बुद्धं स्वको प्रार्थना याना नं जित कपिलवस्तुस प्रव्रजित याना बिमज्याः । उकिं जि थःथम्हं काषाय वसतं तिया थन वया च्वना ।”

महाप्रजापति गौतमीयागु खँ न्यना पलख अन हे च्वं  
 च्वनेगु खँ धया आनन्द भन्ते बुद्धया कोथाय् दुहां बिज्यात ।  
 हानं बुद्धयाके बिन्ति यात, “भन्ते ! महाप्रजापति गौतमी  
 तथागतया धर्म-विनयय् प्रव्रजित जुइत अनुमति मबी धका  
 तुतिमंक, म्ह छम्हं धुलं गयेका, दुःखित जुया, मिखाय् ख्वबि  
 तथा पिने लुखाय् दना च्वं च्वन । भन्ते ! मिसा जातियात  
 तथागतया धर्म-विनयय् प्रव्रजित जुयेत अनुमति बिया बिज्याःसा  
 ज्यू ।”

भगवान बुद्धं थुगु खँय् मन तये मत्थ धका लिगना  
 बिज्यायेवं स्वकोगु खुशी आनन्द भन्तेमं हानं बिन्ति यात,  
 “भन्ते ! छं तोता अनगारिका जुया तथागतया धर्म-विनयय्  
 प्रव्रजित जुसे छु मिसा जाति श्रोतापत्ति फल, सक्रदागामी  
 फल, अनागामि फल, अर्हत्-फल लाना काये फइ मखुला ?”

“फु, आनन्द ।”

“भन्ते ! यदि थथे फु धयागु जूसा छलपोलया चमा  
 महाप्रजापति गौतमी आपालं उपकारी खः । बसपोलं छपित  
 पालन पोषण याना दुःख त्वंका ब्वलंका बिज्यात । भन्ते !  
 कि मिसा जातियात छं तोता अनगारिका जुया तथागतया  
 धर्म-विनयय् प्रव्रजित जुइगु अनुमति बिया बिज्याःसा उत्तम  
 जुइ ।”

आनन्द भन्तेया बिन्ति न्यना च्यागू गुरु-धर्म पालन  
 याये फुसा भिक्षुणी याना बीगु खँ भगवान बुद्धं आज्ञा जुया  
 बिज्यात । हानं महाप्रजापति गौतमीं च्यागू गुरु-धर्म पालन

यायेगु स्वीकार यायेवं महाप्रजापति गौतमीयात् भगवान् बुद्धं भिक्षुणी याना बिज्यात् । हानं लिपा थः लिसे वःपि न्यासः शाक्य महिलापित छु याये धका न्यनेवं भगवान् बुद्धं महिलापित नं उपसम्पदा (भिक्षुणी) यायेगु खँ आज्ञा जुया बिज्यात् । अले उऽपि न्यासः शाक्य महिलापित नं छकोलं उपसम्पन्न याना बिज्यात् । थुकथं बुद्ध-धर्मय् महाप्रजापति गौतमीया प्रयासं भिक्षुणीपि दत्त । हानं बुद्ध-धर्मय् दकसिबे न्हापांम्ह भिक्षुणी महाप्रजापति गौतमी जुया बिज्यात् ।

महाप्रजापति गौतमी भिक्षुणी जुये धुंका थःत शंका जूगु खँ बुद्धयाके न्यं विज्याइ । भिक्षुणीपिनि पुजाःगु शिक्षापद हानं भिक्षुपिनिगु शिक्षापद सिबे पाःगु शिक्षापद गथे यायेगु धका न्यंवेले बुद्धं आज्ञा जुया बिज्यात्, शिक्षापद भिक्षुपिनिगु शिक्षापद लिसे मिले जूगु जुइमा, मिले मजूगु जुइमा प्रज्ञप्त याना तःगु जुइवं पालन यायेमाः धका आज्ञा जुया बिज्यात् ।

छको हानं महाप्रजापति गौतमी भिक्षुणीया मती वन, “जि वृद्ध वयसय् (८० दँ दुबले) प्रव्रजित जुया । जि सागरथें गम्भीरगु बुद्धया धर्म व विनययात् गथे पुवंक सिके फइ ।” थथे मती तसे वैशाली बिज्याना च्रंम्ह बुद्धया दर्शन यायेत् महाप्रजापति गौतमी भिक्षुणी बिज्यात् । हानं संक्षिप्तं धर्मया खँ न्यनेगु इच्छा बिन्ति याना विज्यात् ।

अथे संक्षिप्तं धर्मया खँ न्यनेगु इच्छा याःम्ह महाप्रजापति गौतमीयात् बुद्धं आज्ञा जुया बिज्यात्, “गौतमी ! गुनु धर्मं सरागय् थ्यंका बी; वितरागय् थ्यंका बी मखु;

संयोग्यं प्यपुंका बी, विसंयोग्यं मखु; संसारया वृद्धिसं ध्यंका बी, संसारया निरोध्यं ध्यंका बी मखु; महालोभ्यं ध्यंका बी, संतोष्यं ध्यंका बी मखु; प्रपञ्चया वास्यं ध्यंका बी, एकान्तवास्यं ध्यंकामखु; अलसी प्यपुंका बी, निरालस्यं ध्यंका बी मखु; दुर्भरतायं ध्यंका बी, सुभरतायं ध्यंका बी मखु अजागु धर्मयात गौतमी ! छं थुइकि ध्व धर्मं मखु, ध्व विनयं मखु, ध्व शास्ताया शासनं मखु ।”

“गौतमी, गुगु धर्मं विराग्यं ध्यंका बी , विसंयोग्यं ध्यंका बी , संसारया निरोध्यं ध्यंका बी , संतोष्यं ध्यंका बी ’ एकान्त्यं ध्यंका बी , निष्प्रपञ्च्यं ध्यंका बी , निरालस्यं ध्यंका बी ... , सुभरतायं ध्यंका बी , थुकियात हे धर्मं खः, विनयं खः, शास्ताया शासनं नं खः धका सीकि ।”

. थुलि उपदेशं न्यना महाप्रजापति गौतमी भिक्षुणीनं एकान्त्यं च्वना ध्यानं याना बिज्यात । हानं थथे ध्यानं यायां हे चित्तं निर्मलं जुल । आश्रवणं रहितं जुल । वसपोलं प्यंगुं प्रतिसम्भदा सहितं खुगुं अभिज्ञा ज्ञानं दुम्हं अर्हत्तं जुया बिज्यात ।

महाप्रजापति गौतमी भिक्षुणी अनं कपिलवस्तु बिज्यात । वसपोलं अनं बिरामी जुल । थुगु इलयं भगवान् बुद्धं नं कपिलवस्तुसं बिज्याना च्वंगुं जुया च्वनं । भिक्षुं स्थविरपिसं बिरामीम्हं महाप्रजापति गौतमी विचाः याः बिज्यात, तरं छं उपदेशं विद्यां विमज्जाः । छायाधाःसा भिक्षुणीपितं उपदेशं ब्यूवनीपिं भिक्षुपिं मध्यं छवर्गीयं भिक्षुपिसं म्वाःमदुगुं ह्यले

मदुगु बाखं जक कनीगु नं याःगुलि बुद्धं भिक्षुणीपिथाय् वना बाखं वनेगु निःशेध यांना तःगु उगु ई जुया च्वन । भगवान् बुद्धं नं विरामीम्ह महाप्रजापति गौतमी भिक्षुणीया थाय् वना न्यं विज्यात, “आः गथे च्वं ?” थथे न्यना विज्याःबले महाप्रजापति गौतमी भिक्षुणीनं विन्ति यात, “भन्ते, न्हापा न्हापा विरामी जुइबले स्थविर भिक्षुपिनि पाखे उपदेश न्यनेवं जित संचो जुइगु । आः छलपोलं भिक्षुणीपिनिथाय् वना उपदेश मबीगु नियम दयेका विज्याःगुलि सुं नं स्थविरं भिक्षुणीपित उपदेश विजाः विमज्याः ।”

थथे विन्ति यायेवं भगवान् बुद्धं महाप्रजापति गौतमी-यात धर्मं खंया उपदेश विजा विज्यात । हानं भिक्षुपित नं विरामीपि भिक्षुणीपिथाय् वना उपदेश बी ज्यूगु खं आज्ञा जुया विज्यात ।

थथे हे महाप्रजापति गौतमी भिक्षुणीया प्रार्थना कथं हे भगवान् बुद्धं भिक्षुणीपिनि निति उदक-शुद्धि यायेगु अर्थात् गुप्तांग लख सिले ज्यूगु खंया नियम दयेका विज्यात ।

थुकथं महाप्रजापति गौतमी संक्षिप्त धर्मं खं थूम्ह भिक्षुणी खः । अर्हत्म्ह भिक्षुणी खः । थः विरामी जबले तत्कं धर्मं खं न्यने दयेवं संचो जुइम्ह व भिक्षुणीपिनि अनेक समस्या समाधान यांना विज्याकम्ह भिक्षुणी जुया च्वन ।

थथे जुया नं वसपोल महाप्रजापति गौतमी थःथम्हं काषाय वस्त्रं पुना विज्याकम्ह जुया भिक्षुणीपिनि दथुइ विहित कथं आचार्य व उपाध्याय सुं मदुगुया कारणं वसपोलया

उपसम्पदा वारे शंका जूगु जुया च्वन । उकिं भगवान बुद्धं उरिं  
 भिक्षुणीया आजा जुया विज्यात, “गबले जि अष्ट गुरु-  
 धर्मयात दयेका गौतमीयात बिया, गबले गौतमीं उगु च्यागू  
 गुरुधर्म स्वीकार यात, अबले हे गौतमीया उपसम्पदा जुल ।  
 गौतमीया उपाध्याय धाःसां आचार्यं धाःसा जि हे खः ।” थुगु  
 ख सी दु, महाप्रज पति गौतमी भिक्षुणीया आचार्यं उपाध्याय  
 स्वयं तथागत अर्हत् सम्यक्सम्बुद्ध जुया विज्यात । महाप्रजापति  
 गौतमी भिक्षुणीनं नं भगवान बुद्धयागु उपकार गुणयात म्ह  
 स्यू । श्रावस्ती च्वना विज्याःबले विमुक्ति सुख ध्यानया  
 रसपान यायां हे “थुगु विमुक्ति सुख-रस” पान याये खंगु  
 महाकारुणिक बुद्धया आशीर्वादं हे खः धका विचाः यासे  
 वसपोल प्रति कृतज्ञता प्वंका महाप्रजापति गौतमी भिक्षुणीनं  
 धया विज्यात,

Dhamma.Digital

“सम्पूर्णं सत्त्वपिनि दथुइ श्रेष्ठम्ह बुद्धवीरयात जिगु  
 नमस्कार दु । वसपोलं जित व मेपित दुःखं मुक्त याना  
 विज्यात ।

“फुक्क दुःखयात सीका तृष्णाया हेतुयात मदयेका,  
 अष्टाङ्गिकमार्गया भाविता याना जि निर्वाणयात साक्षात्कार  
 याना ।

“यथार्थं सीके मफुगुलि थुगु आदि मदुगु संसार रूपी  
 सागरय् न्हापा चाः चाः ह्यु ह्यु जि मां, बौ, काय्, किजा  
 बाज्या, बज्ये नं जुइ धुन ।

(१४)

“उम्ह भगवान बुद्धयात जि खने धुन । समुच्चयया थ्व अन्त खः । जन्म रूपी संसार क्षीण जुइ धुंकल, आः हानं पुनर्भव जुइगु मंत ।

“बोर्यवान, निःशय पराक्रमय् दत्तचित्तपि, समगी जुया बिज्याकर्पित खनेगु हे बुद्ध-वन्दना यायेगु खः ।

“आपालंया हितया निति मायादेवीं गौतमयात जन्म बिया विज्यात । व्याधि व मरणं उत्तीर्णं जूपिसं दुःखस्कन्धयात तापाका छ्वइ ।”

महाप्रजापति गौतमी भिक्षुणीं थुकथं बुद्ध प्रति कृतज्ञता प्रकट याना विज्याइःथें वसपोल बुद्ध-शासनय् श्राविकापि मध्ये अग्रतमम्ह रात्रज्ञा भिक्षुणी न जुया बिज्यात ।

महाप्रजापति गौतमी भिक्षुणीनं पीदंति विमुक्ति रस पान याना विज्याये धुंका वसपोल सच्छि व नीदँ दत्त । थुगु इलय् बुद्ध वैशाली महावनया कूटागारय् विज्याना च्वंगु जुया ज्वन । अबले महाप्रजापति गौतमी नं कूटागार शालाया हे छगू भिक्षुणी निवासस्थानय् विज्याना च्वंगु जुया च्वन । छन्हू दिवा विहार याना थःगु थामय् काल परिच्छेदन याना फल समापत्ति ध्यानय् च्वना विज्यात । हानं समाधि दना थःगु प्रतिपत्तिया वारय् विचाः याना विज्यात । थःगु आयु सच्छि व नीदँ दये धुंकूगु व आयु सस्कार नं फुइ धुकूगु ध्यान चित्तं खंका बिज्यात । उकि वसपोलं विचाः याना विज्यातं, “आः जि भगवान बुद्धयाथाय् वना वसपोलयाके आज्ञा काये माल । थः सब्रसचारी स्थविरपित नाप लाना वसपोलपित



नं जिगु परिनिर्वाणया सूचना वी माल । अले लिहाँ वया  
परिनिर्वाण जुइगु ई जुल । थथे मती तया विज्यासे महाप्रजा-  
पति गौतमी भिक्षुगी न्यासः भिक्षुणीषि लिसें गन भगवान  
बुद्ध बिज्याना च्वन अन बिज्यात । हानं भगवान बुद्धया  
श्रीचरणय् वन्दना याना विन्ति यात्, “भन्ते भगवान ! थ्व  
जिगु छलपोल लिसे अन्तिम बार नाप लायेगु खः । उकि  
छलपोलयागु चक्र अंकित पालिस वन्दना यायेगु इच्छा जुल ।  
खतु, जि छलपोलया मां खः । तर मेगु कथं धायेसा छलपोल  
हे जिम्ह अबु नं खः । छायेधाःसा छलपोलया शासनय् दुहाँ  
वया जित धर्मदायाद (अंश) प्राप्त जुल । अकिं जि छलपोलया  
म्ह्याय् खः । गथे जिं छलपोलया रूपकाय संवर्धन याना बिया ।  
अथे हे छलपोलं नं जिगु धर्मकाय संवर्धन याना बिज्यात ।  
जिं पलख पित्याः लनीगु दुरु त्वंका त्वंका छलपोलयात  
ब्वलंका । तर छलपोलं न्हावलेया निंति प्याःचाः लनीगु  
अजरामरण रूपी अमृत दुरु त्वंका जित पालन पोषण याना  
बिज्यात । भन्ते ! थुगु संसारय् मान्धाताथे जाःम्ह जुजुया  
जहान वा मां धायेकेगु नं छुं तःधंगु दुर्लभगु खँ मखु । तर थुगु  
संसारय् बुद्धया मां धायेकेगु तःधंगु दुर्लभया खँ खः । उगु  
दुर्लभगु बुद्धया मां धायेकेगु पुण्य अवस्था नं थःगु प्रणिधानया  
कारणं जित प्राप्त जुल । भन्ते ! आः जि परिनिर्वाण जुइ  
त्यना । यदि जिगु पाखें तःधंगु वा चीधंगु गुगुं अपराध वा  
द्वं विद्वं दत धाःसा जित अनुकम्पा तसे क्षमा याना बिज्याये  
माल ।”

(१६)

थुकथं महाप्रजापति गौतमी भिक्षुणी नं भगवान् बुद्धयाके क्षमा प्रार्थना याना विज्यात । हानं बुद्धं नं आज्ञा जुया विज्यात, “क्षमा मयाइपित ला क्षमा बीमाः धाःसा गुणं विभूषितम्ह, उकिसं परिनिर्वाण जुइ त्यंम्हया विषयय् धाये माःगु हे छु दु ? नसंचिया जलं निष्क्रीय तेजं जूम्ह चन्द्रमाथें लोकयात पार याइपि हान छुं मगाः मचाः व पुमवं धयागु मदुपि जि भिक्षुसंघयात जिगु क्षमा हे दु ।”

अनलि महाप्रजापति गौतमी भिक्षुणी नं धया विज्यात,

“न्हापा जित छलपोलया दर्शनं नं तृप्ति मजू । छलपोलया उपदेशं नं जित तृप्त मजू । छगू धर्मरसं जिगु चित्त तृप्त जुल ।

Dhamma.Digital

“वाजा थाइम्हथें परिषदयात नाद याना विज्याइम्ह छलपोलया श्रीमुख सुनां खं न्यन, उपि नरपुङ्गवपि नं धन्य खः ।

“हे गुणन्धर ! बांलाःगु व तहाकःगु गौचा दुम्ह, तहाकःगु पचिनय् सिजःथें (ह्याउँसे च्वंगु) लुसि दुम्ह छलपोलया पालिकाय् गुम्ह गुम्हसिनं भागि यात, उपि नं धन्य खः ।

“हे नरोत्तम ! प्रहर्षित याइगु, मधुरगु व ज्वः मद्गु छलपोलया वाक्य सुनां सुनां न्यन, इपि नं धन्य खः ।

“हे महावीर ! पाद-पूजा यायेत तत्पर जुया च्वनाम्ह जि नं धन्य हे खः । छायाःसा जि छलपोलया श्रीवाक्य द्वारा हे संसार रूपी कान्तारं उत्तीर्णं जुया पिहाँ वये फुगु खः ।”

अनंलि तथागत सहित भिक्षुसंघया प्रति अनुश्रावण याना राहुल, नन्द व आनन्द भन्तेयात नं वन्दना याना महा-प्रजापति गौतमी भिक्षुणी नं धया बिज्यात :-

“ध्व शरीर विषया छें थें खः । रोगया छें खः । शरीर न्ह्याबलें दुःखयुक्त खः । शरीर जरामरण गोचर जुया नाना प्रकारया घृणित मलं जाया पराधीन जुया च्वन । हे मस्त ! उकिं हे जि परिनिर्वाण जुइ त्यना, अनुमत याना बिज्याहूँ ।”

महाप्रजापति गौतमी भिक्षुणीया थुगु खँ न्यना नन्द व राहुलपिसं वसपोलपिं क्षीणाश्रव जुइ धुकूपिं जुया यथे विचाः याना बिज्यात, “केरामाया दंथें सार मदुगु ध्व संस्कृत लोक नं धिक्कार हे खः । माया मरिचथें छुं वस्तु नं स्थिरगु मखु । ध्व संसार उकिं बुद्धपोषिका गौतमी (तका) निर्धन जुइ माल । ब्याक्क संस्कारत अनित्य हे खः ।”

अनंलि श्रोतापत्ति फल जक ध्यंम्ह अर्थात् क्षीणाश्रव मजूनिम्ह आनन्द भन्ते शोकाकूल जुया बिज्यात । मिखां ख्वबि धरधर वयेका माया वनापुसे च्वंक ख्वया बिज्यात । “हाय ! गौतमी शान्तिस बिज्याये त्यन । सिं फुइ धुकूगु मि थें बुद्ध नं याकनं परिनिर्वाण जुया बिज्याइ ।”

(१८)

यथे विलाप यांना विज्याकम्ह आनन्द महास्थविरयात  
गौतमीं घया विज्यात, "गम्भीर श्रुतसागर जुया विज्याकम्ह,  
बुद्धया उपस्थानय् न्ह्यावलें तत्पर जुया वियाकम्ह वाबु !  
प्रसन्न जुइ माःथाय् शोक याये मत्वः । वाबु ! छपिनिगु  
कारणं हे बुद्धया शरणय् वया जि निर्वाण लाये खन । हे  
तात ! छपिनिगु समर्थनं हे बुद्धं जिपि नारी-जातियात  
प्रव्रजित जुइगु अनुमत बिया विज्यात । वाबु ! उकिं मन स्यका  
विज्याये मत्य । छलपोलया परिश्रम सफल जुइ तिनि । न्हापायापि  
तीर्थकराचार्यपिसं नं खके मफुगु शान्तिपदयात मुकुगारी  
मिसापिसं न्हेदें लुइका खंका काल । बुद्ध-शासन पालन याइपि  
छलपोलपिनिगु थ्व अन्तिम-दर्शन खः । वाबु ! जि अन  
वने, गन वंगु खके फइ मखु । जिगु ब्याक्क क्लेश भग्म जुइ  
धुकल । ब्याक्क भव तूष्णा नाश जुइ धुकल । बन्धन न्वाः  
ल्हाःम्ह किसिथें अनाश्रवी जुया जि विहार यांना चक्का ।  
जिम्ह बुद्धया न्होने जिगु स्वागत हे दु । जि स्वंगू त्रिद्या  
प्राप्त यांना बुद्ध-शासन पूरा यांना । प्यंगू प्रतिसम्भिता,  
च्यागू विमोक्ष, खुगू अभिज्ञान प्राप्त यांना जि बुद्ध-शासनात  
पूरा यांना ।"

यथे आनन्द भन्तेयात शान्तवना विया विज्याये धुंका  
महाप्रजापति गौतमी भिक्षुणीनं अनेक ऋद्धि प्रातिहार्य वयना  
विज्यात । छायाःसा भगवान बुद्धं आज्ञा जुया विज्याःगु दु,  
"गौतमी ! मिसातयेसं धर्मया अवबोध याये फुगुजी शंका  
व सन्देह याइपिनि शंका व मन्देह मद्येका बीत थःगु ऋद्धि

प्रतिहार्यं वयं ।”

महाप्रजापति गौतमी भिक्षुणी भगवान् बुद्धया चरण्य  
वन्दना याना लिहाँ वये त्यंगु अवस्थाय बुद्ध स्वयं विज्याना  
आपालं परिषदपि लिसे महाप्रजापति गौतमी भिक्षुणी च्वना  
विज्याङ्गु कोथाय् थ्यंकः तः विज्यात । थ्व हे बुद्ध थःत दुरु  
त्वंका व्वलंका विज्याःम्ह मां थः चमां प्रति वयना विज्याःगु  
अन्तिम सत्कार खः ।

अनं लिपा महाप्रजापति गौतमी थः च्वना विज्याःगु  
कोथाय् थ्यंकाः मुलपति थ्याना फेतुना विज्यात । वसपोल  
परिनिर्वाण जुया विज्याङ्गु खँ न्यना दर्शन यायेत वःपि  
उपासिकापि अनगिन्ति हे दुगु जुया च्वन । अन वया छाति  
दादां ख्वया च्वंपि उपासिकापित वसपोलं धया विज्यात,  
“मस्त ! मारया बन्धनय् च्वना थथे बिलाप याये मत्य ।  
ब्याक्क संस्कृत पदार्थं अनित्य खः । ब्याक्क यलाचल वस्तुया  
अन्त त्रियोगय् हे जुइ ।”

अनं लिपा हानं महाप्रजापति गौतमी प्रथम ध्यानय्  
च्वना विज्यात । हानं छगूयां लिपा मेगु च्वय् च्वय्यागु ध्यानय्  
च्वना विज्यात । हानं अथे हे विस्तारं छगूयां लिपा मेगु  
क्वययागु ध्यानय् च्वना विज्यात । थथे ध्यानय् च्वना विज्याये  
धुंका दकसिबे लिपा हानं ऊवलकं ध्यानय् थहाँ विज्याज्यां  
प्यंगुगु ध्यानय् च्वना विज्यात । अले अनं हे परिनिर्वाण  
जुया विज्यात ।

थुकथं पीदंया उमेरय् मां जुया, चेदंया उमेस्य् भिक्षुणी जुया सच्चि व नीदंया उमेरय् महाप्रजापति गौतमी भिक्षुणी सीगु मतया मतजः गन वन धाये मफुयें परिनिर्वाण जुया बिज्यात ।

महाप्रजापति गौतमी भिक्षुणी परिनिर्वाण जुइवं भगवान् बुद्धं आनन्द महास्थविरयात सःता मातृ-परिनिर्वाणया खें सकसितं न्यंकेगु खँ आज्ञा जुया बिज्यात । प्यंगू दिशां आपालं भिक्षु भिक्षुणीपिं मुं बिज्यात । महाप्रजापति गौतमी भिक्षुणीया अन्तिम संस्कार जुल । वसपोलयागु अन्तिम संस्कार शवयात्राय् भगवान् बुद्ध, अग्रश्रावक सारिपुत्र व मोद्गल्यायन महास्थविर, राहुल, नन्द, आनन्द व महाकाश्यप सहित आपालं भिक्षु भिक्षुणीपिं दुगु जुल । उपासक उपासिकापिनिगु खँ ला ल्हानां हे ब्याःगु मखु । बुद्धया इलय् थ्व थें जाःगु शवयात्रा गुगुं जूगु मडुनिगु जुया च्वन । छाय् धाःसा थुगु शवयात्राय् आपालं भिक्षु भिक्षुणी व उपासक उपासिकापिं जक दुगु मखु, स्वयं बुद्ध समेतं दुगु जुया च्वन । शाक्यमुनि बुद्ध थः हे शवयात्राय् बिज्याःगु थुगु हे छगू जक बार जुया च्वन ।

महाप्रजापति गौतमी भिक्षुणीया दाह-संस्कार भव्य कथं जुल । अले दाह-संस्कारं लिपा भगवान् बुद्धं महाप्रजापति गौतमीयागु अस्थिधातु ल्हातय् तया बिज्याना आज्ञा जुया बिज्यात, “संसारं रूनी सागरं उत्तीर्णं जुया बिज्याकम्ह महाप्रजापति गौतमी शान्तिपूर्वकं परिनिर्वाण जुया वन ।

भिक्षुणीपिनि मध्यय् गौतमी सर्वं श्रेष्ठं रात्रज्ञा भिक्षुणी खः ।  
 ऋद्धिं प्रातिहार्यं थःगु वशय् दुम्ह, खुगू अभिज्ञा व पुनभं व  
 नं निरुद्ध जुइ धुंकूम्ह महाप्रजापति मीतमी भिक्षुणी खः ।  
 उकिं मुक्त जुइ यःपिसं आत्मदीप जुया च्वने फयेकेमाः ।  
 हानं स्मृतिप्रस्थान व सप्तबोध्यङ्गत भाविता यात धाःसा  
 दुःखं मुक्त जुये फइ ।”

## यशोधरा

यशोधरा नं शाक्य जनपद देवदहयाम्ह छम्ह बौद्ध विभूति  
 खः । वसपोल न्हापां सिद्धार्थ कुमारया जहान, अले राहुलया  
 मां बले हानं भिक्षुणी यशोधरा जुया बिज्यात । दकसिबे  
 लिपा बुद्ध-शासनय् महाअभिज्ञा लाभीपिं भिक्षुणीपिं मध्यय्  
 दकले अग्रम्ह क्षीणाश्रवी जुया बिज्यात ।

यशोधरादेवी शाक्य जनपद देवदह निगमय् जन्म  
 जुया बिज्यात । गुखुनु लुम्बिनी सिद्धार्थ कुमारया जन्म जुया  
 बिज्यात, उखुनु हे वसपोल नं जन्म जुया बिज्याःगु जुया  
 च्वन । वसपोलया बौ सुप्रबुद्ध खः, मां अमितादेवी । वसपोल  
 यशोधरादेवीयात भद्रकच्चाना, विम्बादेवी नं धाइगु जुया  
 च्वन । याउँक ब्वलना बिज्याकम्ह वसपोल यशोधरा फिखुदें  
 दुबले लु थना दयेका तःम्ह थें बांलासे च्वन । गुणं जाःम्ह  
 विद्यादि दुग्यःम्ह यशोधरा देवीया बिवाह कपिलबस्तुया  
 शाक्य कुमार सिद्धार्थ गौतमं लिसें जुल ।

विवाह जुये धुंका यशोधरा देवी शाक्यकुलया मिसातये  
 पुचलय् प्रजापतिया जहानथें सुखं च्वना बिज्यात । रम्म,  
 सुरम्म व सुभक धयागु स्वंगू ऋतु-निवास अबलेया वसपोल-  
 पिनिगु च्वनेगु थोय् जुया च्वन । सिद्धार्थया सुखय् हे थःगु  
 सुख तासे सिद्धार्थया सहभागिनी जुया नन्दन वनय च्वनेथें हे  
 आनन्दं यशोधरा च्वना बिज्यात । बांलागुली सिद्धार्थ छम्ह  
 तोता यशोधराति ग्यंपि मेपिं सुं बांलाःपि मदु । अथेसां  
 वसपोलं गबलें रूपया अभिमान याना विमज्याः । भोगं  
 सम्पन्नम्ह, यशं सम्पन्नम्ह, शीलं सम्पन्नम्ह यशोधरां थः माजु  
 बाजुपिनिगु प्रति याये माःगु कर्तव्य नं बांलाक पालन याना  
 बिज्यात । मेपिं नांकर चाकरपिनि प्रति वसपोल दया दुम्ह,  
 येक खं लहाना विज्याकम्ह, नुगलय् मस्याकीम्ह नं जुया च्वन ।  
 उकिं सकसिन वसपोलयात हाई हाई गुलि जक भिम्ह गुलि  
 जक गुणीम्ह धका प्रशंसा याइगु जुया च्वन । थुगु कथं  
 न्ह्याइपुक यइपुक व निक सिद्धार्थ लिसे छिनिदें जीवन हने  
 धुंका यशोधरादेवी गर्भवती जुया विज्यात ।

यशोधराया ध्व हे गर्भाविस्थायागु इलय् सिद्धार्थ गौतमं  
 प्यंगू निमित्त खना बिज्यात । वृद्ध, रोगी व सीम्ह खना  
 स्वःगु वसपोलयागु नुगः प्रव्रजित खनेवं याउँसे च्वन । जि  
 नं आः थुगु हे लंपु ज्वने धका मती तसे सिद्धार्थ गौतम  
 मङ्गल पुखू सिथे याउँके च्वं च्वना बिज्यात । थुखे जुलसां  
 थुगु हे इलय् राजदरवारय् यशोधरादेवी पुत्ररत्नयात जन्म  
 बिधा बिज्यात । थः छय् जन्म जुगु छँ न्यना जुजु शुद्धोदन



व महाप्रजापति गौतमी साव लयत्तल । थुगु लय्ताःगु खबर  
थः काय् सिद्धार्थं कुमारयात बीकेगु मती तल । हानं अवले  
सिद्धार्थं कुमार मंगल पुबू पावे विज्याना च्वगु सियेव उगु  
लय्ताःगु खँ अन हे बीके छ्वया विज्यात । सिद्धार्थं कुमार  
जुलसा अवले थःगु राजदरवारय् लिहाँ विज्यायेत रथय्  
गये हे त्यंगु खः, उगु समाचार बीपि अन ध्यन । इमिसं  
सिद्धार्थं कुमारयात पुत्ररत्न लाभ जूगु खँ विन्ति यात ।

थुगु खँ न्यनेबं सिद्धार्थं गौतमया मती वन, “नकतिनि  
हुँ तिनि जि थौं चान्हे गृहत्याग यायेगु खँ क्वच्छिना । तुरन्त  
हे बन्धन जुइक राहुलथे जुया काय्मचा बूगु ख न्यने दत ।  
थ्व ला चन्द्रमायात राहुं ज्वनेथे धका जू बल ।” थथे मती  
ततं काय्मचा बूगु खँ कंवःपिनि न्ह्योने हे वसपोलया म्हुतुं  
पिज्वल, “राहुल जन्म जुल । बन्धन जन्म जुल ।” हान  
वसपोलं मनं मनं क्वःच्छिना विज्यात, “थुगु हृदयबन्धनं जित  
क्वातुक चीन्ह्यः हे जि थुगु बन्धनयात चफुना छ्वये ।”

राजकुमार सिद्धार्थं गौतमयागु खँ न्यने धुंका दूतत  
तुरन्त लिहाँ वन । जुजु शुद्धोदनयात उगु पुत्ररत्न लाभयागु  
खबर विन्ति याना वये धुंगु खँ कन । जुजुं न्यना विज्यात,  
“उगु लय्ताःगु खबर न्यना राजकुमारं छु धाल ?”

दूततयेसं लिसः विन्ति यात, “महाराज, मेगु खँ ला  
छुं आज्ञा जुया विमज्याः । खालि “राहुल जन्म जुल, बन्धन  
जन्म जुल” धका धमा विज्यात ।”

(२४)

थुगु खँ न्यना जुजु शुद्धोदनं धया विज्यात, “अथे जूसा जिम्ह छय्या नां राहुल हे जुल ।”

थुगु कथं यशोधरादेवीया नकतिनि बूम्ह काय्या नां राहुल च्वं वन । हानं लिपा यशोधरादेवीया छगू मेगु नां जू वन, राहुल-माता । अर्थात् राहुलया मां धका बांलाःगु शब्दं लिपा तर्कं यशोधरादेवीयात राहुलमाता धका धाइगु नं जुल ।

राहुल कुमारया जन्मं कपिलवस्तु व देवदह्य सकलें, सकलें लय्ताल । यशोधरादेवी लय्ताइगु खँ ला धयां ब्याःगु हे मखु । लाय्कू छगुलि हे प्याखं ल्हूपि व म्ये हाला च्वंपि जक जुल ! लाय्कू छगुलि हे लसतां बिलि बिलि जाया च्वन । सिद्धार्थया लाय्कू कोथाय् नं आपालं बां बांलाःगु विशेष विशेष कथंगु म्ये हालेगु व प्याखं ल्हुयेगु जुल । तर सिद्धार्थ गीतमयात धाःसा प्याखं स्वया च्वने यःगु मखु । वसपोल चना बिज्यात । अले प्याखं ल्हूपिनि नं गुम्हसिया निति प्याखं ल्हुया च्वना, व हे चन धयार्थे मती वन । ब्याक्कं प्याखंम्वः व म्ये हालापि नं अनसं अनसं भोसुत । न्ह्यःवल । इपि च्वंपिनि होश धयागु छति दुगु नं मखुत । गुलि न्ह्यलय् हाला च्वंपि । गुलि न्हिला हइपि । गुलि हानं न्ह्यलय् म्ये हाला च्वंसा, गुलि स्वया नं हइपि जुया च्वन । गुलिसिया म्हुतुं लाः स्वाल्यां पिहाँ वया च्वन । गुलिसिया म्हुय् गुलिसिया म्हु चोने लाना च्वन । गुलिसिया छयने गुलिसिया तुति लाना च्वन । गुलिसिया

धाःसा वसः हे छखे छखे लाः । सिद्धार्थं गौतमया अबले न्ह्यलं चान्न । खाताय् तुं फेतुना पलख उगु घच्चायापुगु म्हाइपुसे च्वंगु दृश्य स्वया बिज्यात । अले पिने सु दु धका सःता बिज्यात । छन्नं “जि दु देव” धायेवं वयात सल ह्येगु आज्ञा बिया बिज्यात । हानं वसपोल थःम्ह काय्यागु छको ख्वाः स्वयेगु मनय् वना यशोधरादेवी दाना बिज्याना च्वंगु कोथाय् दुहाँ बिज्यात । तीसकं खापा छपाः बच्छि चायेका बिज्यात । अन यशोधरा-देवी थः नवजात काय् लिसें दाना च्वना बिज्याःगु । कोथाय् मतया न्ह्याइपुसे च्वंगु जलं जाया च्वन । नस्वाः नं नाइक नस्वाना च्वन । मां व मचाया यशोधरा व राहुलया उगु कोथाया निस्तब्धता सुक च्वना च्वंगुथें च्वं । खःगु ल्हातय् छथों दिका जःगु ल्हाः म्हय् मचाया लिक्क म्हय् लाका फित्ति दाना च्वंम्ह यशोधरादेवीया लिक्क राहुल कुमार नं याउँक दाना च्वन । गवेत सिद्धार्थं गौतम अथें दाना च्वना बिज्यात । छपलाः पलाः लुखां पिने छपलाः पलाः लुखां दुने लाका च्वं च्वना बिज्याःम्ह सिद्धार्थं गौतमं राहुलयात छको ल्हातं कया स्वया बिज्यायेगु मती तया बिज्यात । तर हानं यशोधरादेवीं न्ह्यलं चायेकल धाःसा धयागु मती वनेवं न्ह्याये त्यंगु पलाः लिचिल । अले बुद्धत्व प्राप्ति याये धुंका लिहाँ वया ख्वा स्वये धका मती तया बिज्यासे सिद्धार्थं गौतमं चायेके धुंगु खापा तीसकं ताना बिज्यात । दुने कोथाय् दुथ्यने धुंकूगु छपलाः पलाः नं लिसाला पिहाँ बिज्यात । माया ममता चफुना, सिद्धार्थं गौतम ऐश्वर्यं वां छ्ववा, स्वजन परिजन तोता लाय्कुलि पिहाँ

(२६)

बिज्यात ।

सिद्धार्थं गौतमं महाभिनिष्क्रमण याना बिज्यायेवं  
यशोधरादेवीया जीवनय् तःधंगु परिवर्तन बल । मचाबूम्ह  
क्यातुगु शरीरम्ह यशोधरायात सिद्धार्थं गौतमं तोता वनेवं  
गुलि दुःख व पीडा जुल व सुनां पुवंक धाये फइ । तर अथे  
नं मिखां दुःखया निफुति ख्ववि पिकया ब्याक्क हे वियोग  
दुःख यशोधरा राहुलमातां सह याना बिज्यात । अऊ गुगु  
उद्देश्य ज्वना थःम्ह सर्वस्वं थःत चान्हे तोता वन, वसपोलया  
उगु उद्देश्य हे विघ्न छुं मदयेक याकनं सफल जुइमा धका  
मनं मनं कामना याना बिज्यात । हानं थःम्हं नं वालागु रंगीन  
वसः तोता साधारण त्यागीया वसः पुना बिज्यात । शील  
सम्पन्नगु चर्याय् च्वना थःम्ह काय् राहुल कुमारयात ब्वलंका  
च्वना बिज्यात । यशोधरादेवी सिद्धार्थं कुमारं थःत चान्हे  
तोता बिज्यासं निसं वसपोल बुद्ध जुया कपिलवस्तुस न्हापांगु  
बार लिहाँ बिमज्याःतलेया खुदँया जीवन धात्थे हे गहन  
दुःखय् दुना नं तःधंगु धैर्य हना बिज्यात । एकान्तय् कुतुं  
च्वना नं थःगु पवित्र स्नेहं च्वय् च्वना जीवन हना बिज्यात ।  
छखें थःगु दुःख, मेखें थःम्ह मचा राहुलया विचाः सचाः,  
हानं उखे थःम्ह सर्वस्व सिद्धार्थं गौतम प्रतिया चिन्ता पीडाया  
दथुइ च्वना बिज्याना नं यशोधरादेवी थःगु सरलता छफुति  
हे गिजिमिजि याना बिमज्याः । चरित्रया शिष्टाचारया  
स्वच्छता छफुति हे बुलुका बिमज्यागु जुल । थःगु जीवनया  
पवित्रता ज्याःहे थःध्याः क्वध्याः याना बिमज्याः ।

खुँदँ लिपा, सिद्धार्थ गौतम तथागत अहँत् सम्यक  
 सम्बुद्ध जुया विज्यात । हानं बोधिज्ञान प्राप्त जूगु दं धंखनु  
 स्वांया-पुन्हीखुनु हे वसपोल बुद्ध कपिलवस्तुस विज्यात ।  
 वसपोलयात् लँस्वयेत् दर्शनं यायेत् जुजु शुद्धोदन सहित  
 द्वलंद्रः शाक्यपि विज्यात । कन्हेखुन्हु भिक्षुगणपिसं लिचका  
 कपिलवस्तुस प्रत्येक छेखाया लुखा दुवाः पति दना दना  
 भगवान बुद्ध नं भिक्षाटन याना विज्यात । थुगु खँ न्यनेवं  
 यशोधरादेवीया नुगलं फये मफुत् । निमन्त्रणा मयायेकं भोजनया  
 निति बुद्ध लायकुली दुहाँ विज्याइ मखु धका लुममना च्वंम्ह  
 जुजु शुद्धोदनयाथाय् व्वां वन । हानं धाल, “महाराज !  
 छलपोलया काय् थुगु हे कपिलवस्तुस रथय् च्वना कुसां कुयेका  
 राजलीलां नगरय् चाःहिला विज्याःगु खः । थौं उम्ह हे  
 छलपोलया काय् बुद्ध जुया विज्यात । तर सुं लिधंसा हाःनाः  
 मदुम्हथे थ्व हे नगरय् चायागु भिक्षापात्र ज्वना छेखा छेखा  
 पति भिक्षाटन याना विज्याना च्वन ।” खँ न्यनेवं जुजु  
 शुद्धोदन कसंग वन । हथासं पथासं काचाकिचि लूगु धोति  
 च्वः अथे अथे ज्वज्वं जुजु शुद्धोदनं दरवारं पिहाँ वना बुद्धयात्  
 निमन्त्रणा याः विज्यात । जुजु शुद्धोदन लायकुलि पिहाँ  
 विज्यायेवं यशोधरादेवीं नं ऊयाः चायेका वसपोल बुद्धया  
 भिक्षाटन स्वया विज्यात । अबले यशोधरादेवी नाप न्हेदँ  
 दुम्ह राहल कुमार नं दुगु जुया च्वन । न्हावलें थः बौया  
 बारे न्यनीम्ह काय्यात् वया अबुया परिचय वीगु थुगु  
 स्वामात्रिक सुभसर खुनुः यशोधरादेवी यांकाय् राहुलयात्

(२८)

वयात जन्म ब्यूम्ह बौया परिचय च्यापु गाथां बिया बिज्यात ।  
थुगु च्यापु परिचय गाथायात पालि भाषाय् नरसिंह गाथा  
यात । नेपालय् 'यशोधरा स्तोत्र' अर्थात् यशोधरां बुद्धयागु  
वर्णनं याना तःगु तुतः धका धाइ । पालिया नरसिंह गाथाया  
छपु गाथा थुकथं थः—

सिनिद्ध नील मृदु कुश्वित्त केसो,  
सुरियनिम्मलतलाभि ललाटो ।  
युत्त तुङ्ग मृदुकायत नासो  
रंसिजालविततो नरसीहो'ति ।”

स्निग्धगु वैचुगु. क्यातुगु कुलिकुलि चिगु सँम्ह, सूर्यघे  
निर्मल जुया थोगु कपाःम्ह, थर्हावया छाइसे नाइसे च्वंगु  
न्हाय्दुम्ह, व्याक्क थासय् जः वयेका बिज्याकम्ह वसपोल  
नरसिंह खः ।”

थुकथं शरीरया पालि निसें छघे तर्क रूप सौन्दर्यया  
वर्णनं याना यशोधरादेवीं थःम्ह काय् राहुलयात वया अबुयात  
म्हसीका क्यना बिज्यात । उखे जुजु शुद्धोदन बुद्ध भिक्षा  
बिज्याना च्वंथाय् ध्यंकरः वन । हानं बुद्धं थुःगु थ्व तथागत  
थर्या धका आज्ञा जुया बिज्यायेवं कन्हेखुनुयात बुद्ध सहित  
भिक्षु संघयात भोजन निमंत्रणा याना लिहां बिज्यात ।

कन्हेखुनु बुद्ध भिक्षु संघं लिचका लाय्कुली भोजनया  
निर्ति बिज्यात । उपदेश न्यना जुजु शुद्धोदन संकृदागामी जुया

बिज्यात । महाप्रजापति गौतमी श्रोतापन्न जुया बिज्यात । लाय्कूया सकलें हे वना बुद्धया व भिक्षु संघया दर्शन यात । तर यशोधरादेवी बुद्ध दर्शनया निति व संघ दर्शनया निति विमज्याः । मेपिसं वया धाल, “आर्या ! बुद्धयाथाय् बना वन्दना याः बिज्याहं । सकलें बना दर्शन याः वने धुकल ।” यथे धका धायेवं यशोधरादेवीं लिसः बिल, “यदि जिके गुगुं गुण दुसा यदि जिगुं छुं दोष मदुसा आर्यपुत्र हे थन बिज्याइ । अत्ते जि थन हे वज्जोत्तयागु दर्शन याये ।” थुगु खँ ‘जुजु शुद्धोदनया न्हेपनय् नं थ्यन ।

यशोधरादेवीथें जाःम्ह अपराध छुं मदुम्ह मानिनीया मान गथे रक्षा मजुइ ? शाक्यमुनि बुद्ध स्वयं अग्रश्रावकपि सहित भिक्षुपिसं लिचका यशोधरादेवीया कोथाय् दुहां बिज्यात । जुजु शुद्धोदन नं बुद्ध लिसें पात्र ज्वना यशोधराया कोथाय् बिज्यात । कोथाय् दुहां बिज्याये न्ह्यः अग्रश्रावकपिनि पाखे स्वया बुद्धं धया बिज्यात, “राजपुत्रीयात छुं धाये मत्य । गथे वया इच्छा अथे वन्दना याके व्यु ।”

यशोधरां बुद्ध स्वयं थःगु कोथाय् बिज्याना च्वन धयागु सिल । थःगु मानीनि स्वभावया रक्षा याना बिज्याकम्ह बुद्ध प्रति वसपोल तथागतया पबित्र व्यक्तित्वयात मत्वःगु व्यवहार नं यशोधरादेवी राहुलमातां गथे याना बिज्याइ ? बुद्ध यशोधरादेवीया कोथाय् बिज्याना आसनय् फेतुना बिज्यात । बुद्ध फेतुना बिज्यायेवं चिना तःम्ह साचा फेना बीवं मांम्ह सायाथाय् वनीथें यशोधरादेवी व्वां वन । हानं बुद्धयामु निपां

तुति क्वान्तुक ज्वना वसयोलया पालिकाय् छर्चो दिका मनदतले  
 ख्ववि वयेका भोसुना च्वन । थुगु इलय् अन छुं सः मद्दु ।  
 मुनानं छु धाःगु नं मखु । यशोधरादेवीं मन लुमघंतले पालि-  
 काय् ख्ववि हायेका विज्यात । अनं लिपा जुजु शुद्धोदनया  
 सुविनीतम्ह भौमचार्ये राहुलमाता बुलुं दना बुद्धया परम  
 भक्तम्ह छम्ह उपासिकार्ये छर्चो क्वछुका छखे लिना फेतुत । थुगु  
 इलय् जुजु शुद्धोदनं बुद्धयात खँ न्यंका विज्यात, “भन्ते ! थ्व  
 जिम्ह भौमचा खः । छलपोलं काषाय वसतं पुना विज्यात  
 धायेवं थ्वं नं काषाय वसतं पुन । छलपोलं स्वामाः क्वखायेगु  
 ताता विज्यात धाःगु सियेवं थ्वं नं तिसां तीगु तोतल ।  
 छलपोलं छद्धाः जक भपाः विज्याइगु धका तायेवं थ्वं नं छद्धाः  
 जक नयेगु यात । छपि तःजाःगु लासाय् चना बिमज्याः  
 धायेवं थ्वं नं साधारणगु लासाय् चनेगु यात । थ्वया थःछे व  
 थःथितिपिसं जिमिथाय् वा । जिमिसं विचाः याना तये धका  
 गुलि कोस्यालि विद्या हया धायेके हल । तर थुम्ह भौमचां  
 गनं वनेगु मती मतः । गुगुं कोस्यालि नं स्वीकार याना मकाः ।  
 छलपोल हे जक स्मरण याना च्वं च्वन । जिम्ह थुम्ह भौमचा  
 थुकथं शीलवान जुया च्वन । सुविनीतम्ह जुया च्वन । थ्व  
 भौमचा गुणं जाःम्ह जिम्ह म्हाय्मचा खः ।”

जुजु शुद्धोदनयागु खँ न्यने घुंका बुद्धं आज्ञा जुया  
 विज्यात, “महाराज ! छपिनि सुदृष्टिस च्वना आरक्षाय्  
 च्वना जिगु प्रति जक चित्त तथा च्वनेगु छुं तःघंगु आश्चर्यया  
 खँ मखु । न्हापा न्हापाया जन्मसु बुद्धि उलि क्वातु मज्जनिबले



अहं छुं आरक्षा मदुबले हे नं थ्वं थथे चित्तं क्वातुका च्वंगु दु ।” थये धका आशा जुया विज्यासे बुद्धं चन्दकिन्नर जातक आज्ञा जुया विज्यात । हानं यशोधरादेवीयागु प्रशंसा याना उपदेश बिया विज्यात । अनं लिपा बुद्ध आसनं दना न्यग्रोधारा मय् लिहां विज्यात ।

हान कपि वस्तु विज्याना न्हंहु दुखुनु नं बुद्ध लायकुली भोजन यायेत विज्याःगु जुया च्वन । थुखुनु यशोधरादेवीं थःम्ह काय् राहा कुमारयात वांलाक वसतं पुंका तिसां तिका खं स्यन, “पुता ! थुपि नीद्वः श्रमणपिनि दथुइ फेतुना च्वना विज्याकम्ह हुं ब्रह्मवर्णम्ह श्रवणयात खंला ? वसपोल हे छं बुबा खः । वसपोलयाके यक्व थुना तःगु धन सम्पत्ति दु । तर वसपोलं छें तांता विज्यासें निसें जि उगु थुना तःगु धन सम्पत्ति मखं । च्वना वसपोलयाके अंश पवं । पुता ! छं वना धा, बुबा ! जि कुसां कुया चक्रवर्ती जुजु जुये मास्ते वः । जित धन माः । जित धन बिया विज्याहुं । काय् हे अबुयागु सम्पत्तिया उत्तराधिकारी खः ।”

राहुल कुमार नं मामं स्यना ब्यूथें धाये धका उगु बुद्ध परिषदय् दथुइ वन । सरासर वना बुद्ध विज्याना च्वंथाय् लिक्क वना छखे फेतुत । राहुलं धाल, “छपिनि किचः सिचुसे च्वं ।” हानं मामं स्यना हःथें राहुल कुमार धाल, “वा ! जित धन बिया विज्याहुं । जित धन माः । जि कुसां कुया चक्रवर्ती जुजु जुये मन दु । मामं छपिके यक्व धन सम्पत्ति दु धाल । वा, जित उगु दायाद् बिया विज्याहुं ।” राहुल थथे हिसि

(३२)

दयेक घया च्वंसां बुद्धं छुं थुगु विषयय् लिसः आज्ञा जुया विमज्याः । भोजन सिधये धुंका बुद्ध आशनं दना लाय्कुलिं लिहां बिज्यात । राहुल कुमारनं “बा, जित अंश बिया बिज्याहूँ । जित अंश बिया बिज्याहूँ ।” धाधां बुद्धयागु ल्यूल्यू वन । बुद्धं नं राहुल कुमारयात लिगना लिछ्वया बिमज्याः । बुद्ध प्रति गौरवया कारणं मेपिसं नं राहुल कुमारयात लित छ्वया महः । कथहनं बुद्ध ब भिक्षुसंघपि न्यग्रोधारामय् थ्यन । राहुल कुमार नं न्यग्रोधारामय् थ्यंक ल्यूल्यू वन । बुद्धं विचाः याना बिज्यात, “थ्व राजकुमारं अबुया सम्पत्ति पवना च्वन । तर गुगु सम्पत्ति राहुलं पवना च्वन । उगु सम्पत्ति मांसारिक जक खः । विघ्नं जाया च्वंगु खः । उकिं थ्वयात जि थःम्हं हे बोधिमण्डपय् कयागु न्हेगू आर्यधन बिये ।” थथे विचाः याना सारिपुत्र स्थविरयात सःता राहुल कुमारयात प्रव्रजित याका बिज्यात । थुगु कथं यशोधरादेवीया अंचल धन राहुल कुमार सांसारिक धन काः वंम्ह परामार्थ धनया धुकुती लाः वन । यशोधरादेवीया काय्मचा राहुल श्रामणेर जुल । बुद्ध शासनय् न्हापांम्ह श्रामणेर नं राहुल कुमार हे जुया बिज्यात ।

भगवान बुद्ध कपिलवस्तुं लिहां बिज्यात । जुजु शुद्धोदन नं क्षीणाश्रव जुया लाय्कुलीं निर्वाण जुया बिज्यात । हानं जुजु शुद्धोदन परिनिर्वाण जुया बिज्यायेवं महाप्रजापति गौतमी नं भिक्षुणी जुया बिज्यात । थुकथं सकलें सकलें गुलिं निर्वाण जुया बिज्यात, गुलिं भिक्षु भिक्षुणी व श्रामणेर

जू बिज्यात । थुजागु अवस्थाय् छको राहुलमाता यशोधराया मनय् खँ लहात, “जिम्ह वसपोल प्रव्रजित जुया सर्वज्ञ ज्यु बिज्याये धुंकल, जिम्ह काय् नं प्रव्रजित जुया बुद्ध नाप न् च्वन । जि जक याकःचा छाय् थुगु लाय्कुली च्वं च्वन ? थ्व सिबे ला प्रव्रजित जुया श्रावस्ती च्वं वंसा न्हिन्हि सम्यक् सम्बुद्धया दर्शन याये खनी । न्हिन्हि काय् राहुलमा ख्वाः नं स्वया च्वने दइ ।”

थये विचाः याना बिज्यासे यशोधरादेवीं लाय्कु तोता बिज्यात । हानं वैशालीया भिक्षुणी निवासय् बिज्याना भिक्षुणी जुया बिज्यात । अले आचार्य उपाध्यायपि लिसे श्रावस्ती बिज्यात । हानं श्रावस्ती छगू भिक्षुणी निवासय् बिज्यासे शास्ता व राहुल श्रामणेरया ख्वाः न्हिथं स्वया च्वना बिज्यात । वसपोल यशोधरादेवी नं भद्कच्चाना स्थविरा नामं प्रसिद्ध जुया बिज्यात । वसपोल भद्कच्चाना स्थविरां नं न्हिन्हि विदर्शना ध्यान याना बिज्यात । विदर्शना भावना याना बिज्याज्यां हे वसपोलयागु आश्रव दक्वं क्षीण जुल । हानं वसपोलयात महाअभिज्ञा सहित अरहत्व लाभ जुल । अले हानं बुद्ध शासनय् महाअभिज्ञा लाभीपि भिक्षुणीपि मध्ये यशोधरादेवी भद्कच्चाना स्थविरा दकसिबे श्रेष्ठम्ह जुया बिज्यात ।

भद्कच्चाना स्थविरा तःसकं अल्पेक्षुम्ह भिक्षुणी नं जुया च्वन । वसपोलं थःत त्वय् जूसां सह याना सुंक च्वना बिज्याइ । छको वसपोलयात वायु प्रकोप जुया प्वाः स्यात । राहुल

(३४)

श्रामणेरं थःमां प्वाः स्याका च्वंगु खन । अबले राहुल श्रामणेरं न्यना बिज्यात, “मां ! छपित छु माः ?” राहुल श्रामणेरं थथे न्यना बिज्यात नं जित थ्व माः थथे माल धका छुं धया विमज्याः । वसपोलं थुलि हे जक धया बिज्यात, “पुता ! जित थथे प्वाः स्याइबले छें च्वनेबले साखः ल्वाकः ज्याःगु अंया रस त्वनेवं याउँसे च्वनीगु खः । तर की भिक्षाटन याना जीवन हनीपित आः थथे धयागु दइ मखु ।”

भद्कच्चाना स्थविरायागु खँ न्यना राहुल श्रामणेरयात नुगः मछिसे च्वन । विनम्र स्वभावम्ह राहुल श्रामणेर ख्वाः ख्युंसे च्वंक तथा लिहाँ बिज्यात । उपाध्याय जुया बिज्याकम्ह सारिपुत्र महास्थविरयात वन्दना याना छखे लिक्क फेतुत । ख्वाः ख्युंसे च्वंगु खना सारिपुत्र महास्थविरं न्यना बिज्यात, “श्रामणेर ! थौं छंगु ख्वाः चमकं, छाया छ जुज ?”

थःम्ह उपाध्याय भन्तेनं थथे न्यना बिज्यायेवं राहुल श्रामणेरं बिनित यात, “भन्ते ! मांयात संच महु । वायु प्रकोपं प्वाः स्याका च्वना बिज्यात । न्यनाबले मामं धया बिज्यात । छें थथे प्वाः स्याइबले साखः व अंया रस त्वनेवं लनीगु खः । आः भिक्षां जीवन हनीपित थथे धयागु दइ मखु ।”

राहुल श्रामणेरयागु खँ न्यना सारिपुत्र महास्थविरं “मुगः मछिके मत्य, धन्दा काये मत्य ।” धका आज्ञा जुया बिज्यात । कन्हेखुनु भिक्षाएनया इलय् राहुल श्रामणेरनापं

व्वना सारिपुत्र महास्थविर भिक्षाटन विज्यात । हानं श्रामणेर-  
 यात आसनशालाय् फेतुका महास्थविर याकःचा लायकुली  
 विज्यात । वसपोल भिक्षाटन विज्याःगु खनेवं कोशल जुजुं  
 उद्यानपालयात अं कायेके छवया विज्यात । हानं थःगु ल्हात  
 हे अंया ख्वाला प्वला न्हाया साखःतया सर्वंत दयेका विज्यात ।  
 अले सारिपुत्र महास्थविरया पात्रय् जायेक उगु अंया रस दान  
 याना विज्यात । सारिपुत्र महास्थविर नं अंया रस जाःगु पात्र  
 ग्रहण याना लायकुलि पिहाँ विज्यात । अले अंया रस त्वना  
 विमज्यासे वसपोल महास्थविर दना विज्यायेवं जुजुया मती  
 वन, शायद थुगु अंया रस सुयातं बिया विज्याये त्यन जुइ ।  
 थथे मती तया जुजुं मनूतयेत सःता उगु अंया रस सारिपुत्र  
 महास्थविरं छु गथे याना विज्याइगु स्वके हल । उखे सारिपुत्र  
 महास्थविर अंया रस जाःगु पात्र ज्वना राहुल श्रामणेरयाथाय्  
 विज्यात । हानं उगु अंया रस जाःगु पात्र राहुल श्रामणेरयात  
 बिया विज्यात । श्रामणेरं नं अंया रस ज्वना विरामीम्ह थःम्ह  
 मां भद्कच्चाना स्थविरायात लःल्हाना विल । उगु अंया रस  
 त्वना वसपोल भद्कच्चाना स्थविराया वायु प्रकोप शान्त  
 जुया प्वाः स्याःगु लन ।

थुखे जुजु कोशलया मनूतयेसं थुगु खँ फुक्कं स्वया  
 खंका जुक्क खँ लायकुली वना जुजुयात बिन्ति यात । इमिगु  
 खँ न्यना जुजु कोशलयात नुगः हे गय्थें गय्थें जुल । विचाः  
 याना विज्यात, “अहो गुजागु आश्चर्य ! यदि शास्ता छें हे  
 च्वना विज्याःगु जूसा वसपोल चक्रवर्ती जुजु जुया विज्याइ ।

(३६)

राहुल श्रामणेरे परिनायक रत्न जुया बिज्याइ, अयबा मुख्यम्ह  
सेनापति जुया बिज्याइ । यशोधरा स्थविरा अग्रमहिषी जुया  
श्रीरत्न जुया बिज्याइ । थुपि राज्य ब्याक्कं वसपोलयागु  
जुइगु जुइ । जिपि सकलें वसपोलया परिचारक जुया च्वने  
मालीगु जुइ । तर थौं ध्वसपोलपि प्रव्रजित जुया पन आश्रय  
कया बिज्याना च्वन । थुजागु अवस्थाय् जिपि नं वसपोलपिनि  
प्रति अप्रमादी जुया च्वने फयेकेमाः ।” थये मती लुयेका  
कोशल जुजुं अबलेसं निसें यशोधरा स्थविरायाथाय् न्ह्याबलें  
अंया रस बीके छ्वयेगु याना बिज्यात ।

भिक्षुणी यशोधरा स्थविरां थये तृष्णां मुक्त जुया  
पवित्र जीवन हना विज्याज्यां छन्हु थःगु आयु संस्कार  
फूगु खंका बिज्यात । उकि पात्र चीवर धारण याना सच्छि  
व न्याम्ह भिक्षुणीपि लिसें लिचका बुद्ध विज्याना चंगु थासय्  
बिज्यात । शास्तायागु चक्र अंकितगु पासिअ अभिवादन  
याना छखे लिक्क फेतुना बिज्यात । अले यशोधरा स्थविरां  
बिन्ति यात, “हे महामुनि ! छलपोलयात बिन्ति यायेगु  
मती तया, जि न्हेच्यादे दत । जिगु आयु व वयस मंत । जि  
छलपोलयाके विदा काः वया । जि थःगु शरणय् वने घुम्ह,  
आः वने त्यना । हे महाबीर ! जि थौंया चान्हे निर्वाण  
जुये त्यना । हे महामुनि ! जि जाति, जरा, व्याधि व  
मरण मद्दुगु अजरामरणगु पुरय् (निर्वाणय्) वने त्यना ।  
शास्ताया परिषद् प्रति जि छुं अपराध याना तयागु दुसा  
वसपोलपिसं शास्ताया न्ह्योने क्षमा याना बिज्याये माल ।

हे महावीर ! संसार्य चाःहिला च्वनाबले छलपोल प्रति छुं  
द्वंकागु दुसा जिगु उगु अपराध नं क्षमा याना बिज्याहूँ । जि  
क्षमा पवना च्वना ।”

यशोधरा स्थविरायागु बिनित्ति न्यना मुनीन्द्रं आज्ञा  
जुया बिज्यात, “परिनिर्वाण जुये त्यंम्हयात जि अप्वः छुं  
धाये माःगु मद्दु । बरु जिगु शासनया थुगु परिषदया शंका  
तापाका छ्वयेत ऋद्धि छको क्यना हूँ ।”

बुद्धं थये आज्ञा जुया बिज्यायेवं यशोधरा स्थविरां  
सम्यक् सम्बुद्धया चरण्य् अभिवादन याना अनेक ऋद्धि क्यना  
बिज्यात । ऋद्धि क्यना बिज्याज्यां “हे बीर ! जि यशोधरा  
खः” घाधां बुद्धया चरण्य् वन्दना याना बिज्यात । हानं  
अनेक अतीतयागु स्मृतिया वर्णन यायां वसपोलयात वन्दना  
याना बिज्यात । दकले सकले लिपा जन्म जन्मया खँ व  
वर्तमान अवस्थाया खँया सार वयेक यशोधरा स्थविरां  
सम्यक् सम्बुद्धयात वन्दना याना धयो बिज्यातः—

परिक्खीणं अतीतं च, पच्चुप्पन्नं अनागतं ।

सब्बकम्मं मम क्षीणं, पादे वन्दामि चक्खुम !

जिगु भूत, भविष्य व वर्तमान धयागु आः छुं मंत ।  
व्याक्क क्षीण जुइ धुंकल । जिगु व्याक्क कर्म नं क्षीण जुइ धुंकल ।  
हे चक्षुमान तथागत ! छलपोलया पालिकाय् जि वन्दना याना  
च्वना ।

## नन्दा

नन्दाया नं तःगुमच्छि नां दु । नन्दा, रूपनन्दा, जनपदकल्याणी, मुन्दरीनन्दा, जनपदकल्याणी नन्दा वसपोलयागु थुपि नांत लः । वसपोलयागु थुपि ब्याक्क नां मेपित लय्तायेक जन्म जूगु, बांलाःगु, जनपदया निति हे धात्थे बांलाःगु कथं विष्ठाः यायेबलं ल्व नं ल्वःगु जुया च्वन ।

नन्दायाके उत्तमगु रूप दु । तःसकं तःधीनं मजूगु, तःसकं चिकीधी नं मजूगु, तःमक गंसि नं मजूगु, तःसकं ल्ह्व नं मल्ल्हंगु, हाकु नं मजूगु, तःसकं तुयू नं मजूगु खुगू दोष मदुगु वसपोलयागु शरीर जुया च्वन । वसपोल छविकल्याण, मंसकल्याण, नखकल्याण, अस्थिकल्याण, वयकल्याण धका छ्यंगु, ला, लुसि, क्वैय् वयस हे कल्याणम्ह जुया च्वन । लुँथे जाःगु बांलाःगु छ्यंगुम्ह जुया वसपोल जां थी । ल्हाः तुति व ख्वाः रत्नकमलथे ह्याउंक थी । मथ्यूतले दुरुथे अथे हे तुइसे च्वंगु हानं छिना तःगुथे च्वंगु वसपोलया ल्हाः तुतिया लुसि जुया च्वन । उत्तिग्यंक ऊवःलाःगु मणित्थे जाःगु वा । गबले भुयूसं मदुम्ह जुया वसपोल न्हाबले स्वःसां फिखुदँयाम्ह जुया च्वन ।

थपायसकं बांलाम्ह निम्ह नन्दा लिसे नन्दया आवाह व छत्रधारण जुइ हे त्यंगु जुया च्वन । ध्व सांसारिक सुखया न्हाइपुगु इलय् हे भगवान बुद्ध भिक्षाटन याः विज्यात । थः बाजु थःगु लुखाक्वय् भिक्षाटन विज्याःगुलि नन्दां लिगंक



त्रिगंरु हे नन्द बुद्धयाथाय् वन । नन्द वयेवं बुद्धं वयात पात्र  
ज्वंके बिया बिज्यात । हानं नन्दयाके पात्र लितकया  
बिमज्यासे हे बुद्धं पलाः छिना बिज्यात । नन्द शिष्टाचारं हे  
बुद्ध लिसें दना पिहाँ वये माल । नन्दं “भन्ते, छपिनिगु पात्र  
कया बिज्याहुँ” धका धाये फुगु मखु । वया मती वन, “शायद  
बुद्ध थःगु भिक्षापात्र स्वहानेयाथाय् थ्यनेवं लितकया  
बिज्याइ ।” तर बुद्धं पात्र लित कया बिमज्याः । नन्दया हानं  
मनय् चवन, लाय्कूया चुरुय् थ्यनेवं पात्र लित कया बिज्याइ ।  
तर अन न लित कया बिमज्याः । नन्दं म्हुतुं धाःसा लित  
कया बिज्याहुँ धका धाये फुगु मखु । थुगु खँ सीवं ऊयाः  
चायेका नन्दां धाल, “आर्यपुत्र ! याकनं कासँ ।” तर सुन्दरी  
नन्दां थथे धया हल न नन्दं बुद्धयात पात्र लित कया बिज्याहुँ  
धका धाये मफु । थन पात्र लितकया बिज्याइ ला अन लित  
कया बिज्याइ ला धका मती ततं हे विहारय् थ्यन । विहारय्  
थ्यंका बुद्धं न्यना बिज्यात, “नन्द ! प्रव्रजित जुइ म्हां ला ?”  
सुन्दरी नन्दां ऊयालं धयाहःगु खँ नुगलय् व्यथां कथिचा थाःथें  
थाना च्वंसां बुद्धं थथे न्यना बिज्याःबले नन्द राजकुमारं “म्हां,  
जि प्रव्रजित जुये मखु” धका धाये मफुत । नन्दं “ज्यू, हवस ।”  
धका बित्ति यात । नन्दया म्हय् राजकीय वसःया थासय्  
चीवर वस्त्र जुल । तर वया मन छति हे चीवरय् प्यपुने मफुत ।  
वया चित्तय् संतापं पुत । नन्दाया खँ जक लुमंका म्हासुगु  
शान्त वस्त्र चीवरं वयात मि पूथें पुना चवन ।

थुखे सुन्दरी नन्दा नं नन्द आः लिहाँ वइथें अले लिहाँ

(४०)

बइयें मती ततं च्वन । थथे मती ततं नन्दयात पिया च्वंबले हे नन्दाया न्ह्यपने नन्द भिक्षु जूगु खँ ध्यन । “नन्द भिक्षु जुल । धायेवं वयागु मतिनाया संसार भ्वखाय् ब्वया घूघू जुइक दुन । अथे न नन्द लिहाँ वइतिनि ला धका आशा यायां नन्द हान लिहाँ वइ हे मख्त घयागु थुल । बुद्धं आज्ञा जूगु कथं ज्या यायां नन्दं नन्दा जक मखु सुयागुं सांसारिक माया घयागु हे मयेके घुकूगु जुया च्वन । नन्द थुकथं लिहाँ हे मवल । व हे मवल । सुन्दरी नन्दाया मतिनाया सागरय् आपालं आपालं किसिद्वंभः ववं शान्त जुल । वयागु मतिनाया शान्त संसारय् नन्दां मेगु छुं हे मखन । मती वन, सिद्धार्थ कुमार चक्रवर्ती राज्य तोता प्रव्रजित जुया बुद्ध जुया बिज्यात । बसपोलया काय् राहुल कुमार नं प्रव्रजित जुल । जिमि बसपोल व मां प्रजापति नं प्रव्रजित जुया बिज्याये धुंकल । बसपोल राहुलमाता नं प्रव्रजित जुया वन । आः जि याकःचा जक छाय् थन च्वं च्वने ।

थथे नन्दाया मनय् खँ ल्हाना च्वंबले हे महाप्रजापति गौतमी स्थविरा कपिलवस्तु बिज्यात । बसपोलं नन्दायात याकःचा छाय् छँ च्वं च्वना धका न्वाना बिज्यात । हान बसपोलं धया बिज्यात, “छंगु आम यौवन सम्पत्ति नं वृद्धा जुया फुना वनी हे तिनि । ब्याक्क रूपकाय हे असुचि दुगन्धं जाया च्वंगु खः । न्ह्याथे म्हंफुम्ह नं ल्वय् जुयेका च्वने मालीगु खः । जीवन घयागु हे मृत्युस दुसुना फुना वनीगु खः । थुपि रूपकाय व रूप सम्पत्ति घयागु, ब्याक्क श्रीसम्पत्ति घयागु नं मिलाया पलखया वः जक खः । थुकी छुं सार मठु । उकि

याकनं छं तोता पिहाँ वा । महाकारुणिक बुद्धया शासनय्  
हं । थुकि हे छंत भि याइ ।”

महाप्रजापति गौतमी स्थविरायागु थुगु उपदेश न्यना  
नन्दाया मती नं प्रव्रजित जुया च्वंवने धयार्थे जुल । नन्द  
कुमारया ख्वाः जक जूसां स्वया च्वने दइ, थःथितिपिनि  
पुचल्य् जूसां लाइ धयार्थे नं जुल । धर्मया ज्ञानं थुया मखुसां,  
अनित्य थुया मखुसां नं थःथितिपिं गन अप्वः दु अन खनु च्वने  
दइ धयार्थे जुया नन्दा महाप्रजापति गौतमी स्थविरायाथाय्  
वना प्रव्रजित जू वन ।

नन्दा आः भिक्षुणी जुल । लाय्कूया याकः एकान्तय्  
मखु, थःथिति भिक्षु भिक्षुणीपिनि पुचल्य् लात । तर अथे नं  
वसपोलया बुद्धया न्होने वना बाखं न्यने धाःसा अरु नं  
न्ह्यांगु व यःगु मखु । बुद्धं रूपया निन्दा याइगु वया नुगलं  
फये मफु । थःगु बांलाःगु व यइपुसे च्वंगु रूपया बुद्धं निन्दा  
याना धर्मं खँ कना बिज्याइ धका ग्याना बुद्धया न्होने बने  
मन मदु । लच्छिया निको विहारय् वना ओवाद उपदेश न्यनेगु  
पालाय् नं थःगु थासय् मेपिं भिक्षुणीपिं छ्वइगु जुयाच्वन ।  
बुद्धं थःगु थासय् मेपिं छ्वया ओवाद उपदेश न्यनेगु याःगु कारण  
थुयेवं थःगु पालाय् थः हे वना ओवाद उपदेश न्यनेमाः धयागु खँ  
आज्ञा जुया बिज्यात । थुगु कथं बुद्धया न्होने वना बाखं  
न्यं वनेगु नन्दायात करं हे क्यन । नन्दाया थथे नं मती वन,  
सकसिनं वसपोल बुद्धयागु वर्णन याना च्वनी । वसपोल बुद्धं  
कना बिज्याःगु धर्मं खँ न्यना थुलि थुलि मनूत लय्ताया च्वनी,

जि जक छाय थपाय्सकं वसपोलया न्होने वने ग्यायेगु ? छको वना धर्म खं न्यना हे स्वये । छन्हु वसपोल रूपया गुलि हे दोष खं क्यना कना बिज्याइ । हान अन वना न वसपोलं मखनीगु कथं नं ला च्वने ज्यूनि ? थथे मती तया नन्दा भिक्षुणी नं थः भिक्षुणी पासापित थः नं बाख न्य वनेगु ख कन । उखे भिक्षुणीपिस मती तल, नन्दा भिक्षुणी नं बाख न्य वनेगु धाल । तःन्हु लिपा वसपोलं बुद्धया न्होने वना धर्म खं न्यं बिज्याइगु । अवश्य नं बुद्धं नन्दायात खंका विशेष धर्म खं कना बिज्याइ ।

भिक्षुणी नन्दा भिक्षुणीपि लिसं बुद्धयागु उपदेश न्यनेत गन्धकुटी बिज्यात । बुद्धयात पंचाङ्गं पूर्ण जुइक वन्दना याना भिक्षुणीपिनि पुचलय् बुद्धं खने मदइगु कथं छखे कुने फेतुत । व्याम प्रभां थिना बिज्याकम्ह स्वीनिता लक्षणं जाःम्ह बुद्धयागु शरीर स्वया च्वंम्ह नन्दा भिक्षुणी नं बुद्धया लिककसं च्वना वसपोलयात पंखा गायेका च्वपिं निम्ह मिसात नं खन । इपि मिसात निम्हं तःसकं हे बांलाः । यइपुसे स्वस्व स्वये मगाःगु रूपपि ल्यासिपि नं जुया च्वन । इमिगु बांलाःया न्होने थःगु बांलाःगु रूप व यौवन हे बुलुया भुइया वन । म्हयखा व को गुलिपाः उलि हे इपि निम्ह मिसा व थः पाःथें च्वन । थःगु बांलाःगु यौवनया अहंभाव अथें भुइया वना थःत थम्हं स्वयेगु रूपया अभिमान तोफिना वन । मिखा लिमकासे बुद्धयात पंखां गायेका च्वपिं निम्ह मिस्त स्वया च्वन । अले बांलाःगु इमिगु खाः नुगःपा, म्हृतुसि, जं स्वस्वं नन्दाया थः बांलाःगु छुं छुं हे मख्ये जुला हामं थपाय् थपाय्सकं हे बांलाःपि ल

बुद्धया लिक्क थथे च्वं च्वन, जि हे जक रूपया निन्दा जुइ धका मफते हे ग्याना च्वनागु धका नं मती वन । थुमि न्होने जि ला फ़िखुब्बे छब्ब नं बांमलाः । थुपि ला थुलि निर्धक्कं बुद्धयाथाय् च्वं च्वन । मफते हे जि जक जिगु रूप व यौवनया निन्दा जुइ धका थौं तकं बुद्धयाथाय् मवसे च्वं च्वना धका नं विचार जुल ।

नन्दा भिक्षुणी थुकथं विचाः यायां पंखां गायेका च्वंपि निम्ह मिसातयेगु रूपय् व सौन्दर्यय् प्यपुन । नन्दायागु मन बांलाकं हे रूप व सौन्दर्यया पिनेया आयतनय् दुतित । थुगु हे इलय् बुद्धं नन्दायात धर्म अवबोध जुइगु उपाय याना बिज्यात । ज्यापुं थःत माःमाः कथं धःलिसें लः न्ह्याका यंका थःगु बुई लः थ्यंकी । नन्दाया मन नं "बांलाः, अहा बांलाः, गुलि बांलाःगु थ्व रूप व सौन्दर्य" धयागु तनमयताय् प्यपुना च्वंगु रूप व सौन्दर्यया उगु धः लिसें वयागु मनया लः न्ह्याना वन । इपि बांलाःपि सौन्दर्यं विलिबिलि जाःपि पंखां गायेका च्वंपि ल्यासिपि निम्हं फ़िखुदें फ़िन्हेदें दुपि जुल । फ़िच्यादें दुपि जुल । फ़िगुदें, नीदें, नीछदें, नीनिदें दुपि जुल । नन्दाया मनया लः सलललं इपि मिसातयेगु रूप व सौन्दर्यं लिसें गनं मज्जयेक न्ह्याना हे च्वन । इपि मिसात निम्हं बुलुं स्वीदें, पीदें, न्येदें, ख्वीदें, न्हेदें, चेदें, ग्वीदें, सच्छिदें दुपि जुल । नन्दाया मन व हे रूप-निमित्तया धलं न्ह्यानावं च्वन । ऋद्धि निर्माण जूपि इपि निम्ह पंखा गायेका च्वंपि मिसात सित । ध्वमित । नवल । अले कँलाय् कँलाय् जुल । बांलाःपि निम्ह

ल्यासित स्वया च्चंम्ह नन्दां स्वस्वं स्वस्वं अर्थे हे षःगु मनया  
 रूपराग क्वपाला यंकल । उगु सौन्दर्यं व यौवनया आकर्षणया  
 धलं धलं न्ह्याना च्चंगु नन्दाया मनया प्रवाहय् अनित्यया रंग  
 खने दत । इपि मिसात सित । दुःख जुल । इपि मिसात  
 मदया वन । छुं थःगु थम्ह धयार्थे मदुगु अनात्म थुल । नन्दा  
 भिक्षुणी कसंग वना विज्यात । थःत स्वया विज्यात । हानं  
 मती वंका विज्यात, जिगु शरीर नं थ्व हे खः । थथे हे जुइगु  
 खः । अनित्य खः, दुःखमय खः व अनात्म खः । विचाः यायां  
 वसपोल नन्दा भिक्षुणीयात थःगु शरीर थःगु गपतय् ऊयातुक  
 क्वखायेका तःगुभे ताल । बिदर्शना भावनाय् थुकथं दुंम्ह नन्दा  
 भिक्षुणीयात बुद्धं खंका विज्यात । आः नन्दां पिनेया प्रत्मयं  
 थःत थुयेके फइ धका न खंका विज्यात ।

बुंज्याइम्हं घः म्हुया घः लिसें लःयंका थःगु बुई लः  
 थ्यंकी । शाक्यमुनि बुद्ध ऋद्धि दयेकापि बांलाःया अभिमानीम्ह  
 उम्ह नन्दा स्वया नं बांलाःपि निम्ह ल्यासिपि क्यक्यं, इमिगु  
 वयस वंका, वृद्धा जुयेका सीगु, धबग्गीगु, नवःगु, मदया फुना वंगु  
 क्यना नन्दां खंके बिया विदर्शना ज्ञानया स्वानुभूतिया पुण्य  
 क्षेत्रय् नन्दाया मन थ्यंका विज्यात । थुगु हे पाय्छिगु इलय्  
 नन्दायात कनेवं बांलाक थुइगु थुगु इलय् शाक्यमुनि बुद्धं  
 आज्ञा जुया विज्यातः—

आतुरं असुचिं पूतिं, पस्स नन्दे समुस्सयं ।

अमुभाय चित्तं भावेहि, एकग्गं सुसमाहितं ॥

यथा इदं तथा एतं, यथा एतं तथा इदं ।

दुग्गन्धं पूतिकं वाति, बालानं अभिनन्दितं ॥

नन्दा ! थुगु आतुरता व दुग्गन्धं जाःगु शरीरयात्  
स्व । एकाग्र चित्त याना अशुभय् चित्त ति । गुजागु ध्व खः  
अजागु हे व खः । अजागु गथे ध्व खः, थुजागु हे व खः ।  
मूर्खपिसं अभिनन्दन याना तःगु थुगु शरीरं दुग्गन्ध बाः वया  
च्वंगु दु ।

थुगु गाथा न्यना नन्दा भिक्षुणी स्रोतापत्ति फलय्  
प्रतिष्ठित जुल । आः वसपोल “जि बांलाः, जि ल्यासि, जि  
हिसि” धयागु मनया ध्याउनाय् मखुत । निर्वाणया धाराय्  
प्रवाहित जुया बिज्यात्

महाकारुणिक बुद्धं नन्दा भिक्षुणीयात् चरित्रानुकूल  
जुइक हानं उपदेश बिया बिज्यात्,

“वना च्वनेबले, दिना च्वनेबले, फेतुना च्वनेबले, दाना  
च्वनेबले चकंके माःगु केकुंके माःगु ध्व शरीरया चालचलन  
खः ।

क्वंय् व नशात् दुगु, ला व छ्यंगुत्ति भुना तःगु जुया  
ध्व शरीर गथे खः अथे खने मदु ।

आन्द्रा, भोरी, न्हि-खै, लाः पित्तं जाःगु ध्व शरीर  
खः ।

ध्व शरीरया गुप्वाः लुखा दुवात् अशुचि पिह्वां वयावं

(४६)

चवनी । मिखां पिचः, न्हयपनं न्हेपंपुई, न्हासं न्हि, म्हुतुं कफ  
व पित्त, शरीरं चःति पिहाँ वया चवनी ।

ध्व शरीर सिं ग्वःतूथे सिना गोतुली हे तिति । अले  
वंचुसे चवना फुले जुया वइ श्मशानय् तया तयेवं । अबले  
उगु शरीरयात सुं थःथितिया नं मयः ।

थुजागु म्ह घाना चवनानं सुनां अहंभाव तया चवनी,  
मेपित्त अपमान याइ वं आर्यमार्गं खंके फइ मखु ।

नन्दा ! आतुरता, दुगंध व असुचि जाःगु ध्व शरीर-  
यात स्व । एकाग्र याना अशुभय् चित्त ति ।

चा-न्हि अप्रमत्त जुया स्वयेगु यायेवं छं थः थःम्हं हे  
यथार्थता गथे खः अथे यात खनी ।”

नन्दा भिक्षुणी थुगु हे उपदेश व चिन्तन मननय् दुना  
विज्यात । शाक्यसिंह बुद्धं आज्ञा जुया विज्यात,

अट्टीन नगरं कतं, मंस लोहितलेपनं ।

यत्थ जरा च मच्चु च, मानो यक्खो च आहितो ॥

क्वय्या नगर दयेका तल । लाहि भुना पाना तल ।  
थुगु थासय् मृत्यु, अभिमान व कपट आदि सुला चवन ।

थुगु हे बुद्धया उपदेशय् नन्दा भिक्षुणी नं थःत संलग्न  
याना विज्यात । वसपोलयागु शारीरिक ममता मदयावं वन ।  
मानसिक ममता नं मदयावं वन । मोह मंत । सम्पूर्णं भवं  
सृष्टणा त्वाःदल । अले, जरा मरण मद्दुषु अमृतमय निर्वाण नं



साक्षात्कार जुल । वसपोल अर्हत् जुया बिज्यात । रूपया व सौन्दर्यया निन्दा जुइ धका बुद्धया न्होने वना उपदेश न्यं वने ग्याःम्ह नन्दा भिक्षुणी आः ध्यान भावनाय् विमुक्त रसपानय् थुलि दुना बिज्यात, उलि ध्यान भावनाय् मेपि उलि दुने हे थाकु । शाक्यमुनि बुद्धं छन्हू आज्ञा जुया बिज्यात, “भिक्षुपि ! जि ध्यानी भिक्षुणी श्राविकापिनि दथुइ नन्दा अग्र खः ।”

ध्यान भावनाय् अग्रम्ह क्षीणाश्रवी भिक्षुणी नन्दां उकि हे लिपा तकं थुगु पुण्यस्मृति प्वंका धया बिज्यातः—

भगवानया सुभाषित गाथा न्यना जि तःसकं संवेगीम्ह जुया । अन हे च्वना जि अर्हत् शान्तिपद लाना कया ।

न्ह्याथाय् च्वंसां जि न्ह्याबलें ध्यान याइम्ह जुया च्वना । थुगु हे गुणय् संतुष्ट जुया जिनं जितः अग्रस्थानय् तया बिज्यात ।

जिगु ब्याक्क क्लेश भष्म जुइ धुंकल । ब्याक्क भव-तृष्णा नाश जुइ धुंकल । बन्धन चःफुना च्वनीम्ह नाग (किसि) थें जि अनाश्रवी जुया विहार याना च्वना ।

बुद्धया न्होने जिगु स्वागत हे दु । स्वंगू विद्या लाना जि बुद्ध शासन पुवंके धुन ।

प्यंगू प्रतिसम्भिदा, च्यागू विमोक्ष अले खुगू अभिज्ञान लाना जि बुद्धशासन पूरा याये धुन ।”

## कालिगोधा शाक्य

कालिगोधा शाक्य कपिलवस्तु नगरयाम्ह छम्ह देथकालि नकिं खः । वयागु धात्थेंगु नां गोधा खः । हाकुचा खाःम्ह जुया वयात कालिगोधा धाइगु जुया च्वन । अले हानं शाक्य कुलयाम्ह जुया कालिगोधा शाक्य जू वन । नां जाःम्ह भदिदय राजा कालिगोधाया हे काय् जुया च्वन ।

बुद्ध गबले कपिलवस्तुया न्यग्रोधारामय् बिज्याना च्वन, छको वसपोल कालिगोधा शाक्यया निवास स्थानय् बिज्यात । सुथय् हे बुद्ध थःगु निवासय् बिज्याःगुलि कालिगोधा शाक्य लय्ताइगु हे जुल । वना बुद्धयात अभिवादन यासें छखे फेतुत । छखे लिक्क फेतुना च्वंम्ह कालिगोधा शाक्ययात बुद्धं धया बिज्यात, “गोधा ! प्यंगू धर्मं युक्त जूम्ह आर्यश्राविका श्रोतापन्न जुइ । व दुगंतिस वने म्वालम्ह जुइ । हानं व सम्बोधि-परायणम्ह नं जुइ ।

प्यंगू धर्मं खः —

थूम्ह आर्यश्राविका बुद्ध प्रति इकिधिकि मसंगु क्वातुगु श्रद्धां लय्ताःम्ह जुइ । वसपोल भगवान् अर्हत् खः । वसपोल सम्यक्सम्बुद्ध खः । वसपोल विद्या व आचरणं सम्पन्नम्ह खः । वसपोल सुगत खः । वसपोल लोकायात बांलाक पुवंक स्यूम्ह लोकविद खः । वसपोल भगवान् मनुष्यपित दमन यायेगुली ज्वः मदुम्ह उत्तमम्ह अनुत्तरो पुरिसदम्म सारथी खः । वसपोल देव मनुष्यपिनि शास्ता खः । वसपोल

बुद्ध खः । वसपोल भाग्यवान (भगवा) खः । थथे धका बुद्ध प्रति क्वातुगु श्रद्धां लय्ताःम्ह जुइ ।

थुम्ह आर्यश्राविका धर्म प्रति इकिधिकि मसंगु क्वातुगु श्रद्धां लय्ताःम्ह जुइ । भगवान बुद्धया धर्म बांलाक कना तथा बिज्याःगु “स्वाक्खात” खः । थः थम्हं थुइका सीका साक्षात्कार यायेगु “सन्दिट्टिक” खः । ई मफुवं आःया आः हे थनया थन हे फल बीगु “अकालिक” खः । थन वया थन वः धका सःताः क्यने बहःगु “एहिपम्मिक” खः । निर्वाण पासे थ्यका बीगु “ओपनेय्यिक” खः । सःस्यूपिं विज्जपिसं बोध याना काये बहःगु “पच्चतं वेदित्तव्वो विञ्जूही” खः । थथे धका धर्म प्रति इकिधिकि मसंगु क्वातुक लय्ताःम्ह जुइ ।

थुम्ह आर्यश्राविका संघ प्रति इतिधिकि मसंक क्वातुक लय्ताःम्ह जुइ । भगवानया श्रावकसंघ बांलागु आचरणपि “सुप्पटिपन्न” खः । तःप्यंगु आचरणपि “उजुप्पटिपन्न” खः । सीके बहःगु सम्यक् लंपुइ बिज्याइपिं “त्रायप्पटिपन्न” खः । त्वःगु लंपुइ बिज्याइपिं “सामीच्चिप्पटिपन्न” खः । थुपिं श्रावक संघपि प्यज्वः युगल मार्ग व फल कथं च्याम्ह भगवानया श्रावकसंघ सःता सम्मान याये योग्यपिं “आहुनेय्यो” खः । निर्वाणया आशा याना पाहुना दयेके बहःपिं “पाहुनेय्यो” खः । निर्वाणया आशा याना दान बी योग्यपिं “दक्खिणेय्यो” खः । ल्हातं ज्वजलपाः नमस्कार याये योग्यपिं “अञ्जलि-करणीयो” खः । लोकवासीपिनि निति पुण्यया पुसा बीगु उत्तमगु बुँथें जाःपिं “पुञ्जक्खेत्त” खः । थथे संघया प्रति

(५०)

इकिधिकि मसंगु लय्ताःगु श्रद्धाम्ह जुइ ।

थुम्ह आर्यश्राविका मात्सर्यं मदुम्ह जुइ । त्यागिनी  
जुया दानया ज्याय् न्ह्यज्याःम्ह जुइ । व ल्हाः शुद्ध याना  
त्रिगिनये पवनेम्ह पात्र जुइ । हानं दानया संविभाजन ज्याय्  
न्ह्याबलें प्यपुना च्वनीम्ह जुया छें च्व च्वनी ।

गोध्या ! थुपि हे प्यंगू धर्मं युक्त जूम्ह आर्यश्राविका  
श्रोतापन्नम्ह जुइ । दुर्गबिस वनी मखुम्ह जुइ । निश्चित  
धर्मोधिपरायणम्ह जुइ ।”

बुद्ध थये आज्ञा जुया विज्यायेवं उम्ह कालिगोध्या  
शाक्यं बुद्धयात बिन्ति यात, “भन्ते ! छलपोलं गुगु प्यंगू  
श्रोतापन्नया अंगयागु उपदेश विया बिज्यात, उपि प्यंगू धर्मं  
जिके द हे दु । जि थुपि धर्मं दुने लाना च्वने घुंगु दु ।  
भन्ते ! जि बुद्ध प्रति इकिधिकि मसंगु क्वातुगु लय्ताः दुम्ह  
श्रद्धालु खः । . . . धर्मया प्रति इतिधिकि मसंगु क्वातुगु  
लय्ताः दुम्ह श्रद्धालु खः । . . . संघया प्रति इकिधिकि  
मसंगु क्वातुगु लय्ताः दुम्ह श्रद्धालु खः । भन्ते ! जिगु छें  
गुलि बी ल्वःगु वस्तुत दु, इपि वस्तुत व्यावकं जि शीलवान  
कल्याणगु धर्मं याना बिज्याकर्पित विया हे च्वनागु दु । मबीगु  
बि गबलें मयाना ।”

थये कालिगोध्या शाक्यं बुद्धयात बिन्ति यात । बुद्धं  
कालिगोध्या शाक्ययात धया बिज्यात, “गोध्या ! छंगु निति  
ध्व लाभ खः । ध्व बांलागु उत्तमगु सुलाभ खः । छं गुगु  
श्रोतापन्न फलया खं धाल, व छंगु सुलाभ खः ।”

थुकथं कपिलवस्तु नगरय् अबलेया दकसिबे थकालिहा  
 दे नकिं कालिगोधा शाक्य बुद्ध, धर्मं व संघं प्रति श्रद्धा दुहा  
 जुया च्वन । दानय् ल्हाः चक्कंम्ह जुया च्वन । अक्कं बुद्ध  
 शासनय् च्यागू आर्यमार्गं व फलं मध्यय् श्रोतापत्तिं मार्गं लाना  
 श्रोतापत्तिं फलं प्राप्तंम्ह नं जुया च्वन ।

## रोहिणी क्षत्री कन्या

रोहिणी क्षत्री कन्या बुद्धया शासनय् प्रसिद्धंम्ह अनुरुद्ध  
 स्थविरया केहे जुया च्वन ।

छगू समयय् अनुरुद्ध स्थविर न्यासः भिक्षुपिं लिसं  
 कपिलवस्तुसं बिज्यात । अबले शास्ता नं कपिलवस्तुसं हे  
 बिज्यानां च्वंगु जुया च्वन । अनुरुद्ध स्थविर कपिलवस्तु  
 बिज्याःगु खं सियेवं वसपोलया थःथित्तिपिं बया वसपोलयात  
 नाप लाः वल । सकलं धयाथं थः थित्तिपिं नाप लाः वल ।  
 तर वसपोलया केहे रोहिणी छंम्हसिनं धाःसा वसपोलयात  
 नाप लाः मवः । उकिं अनुरुद्ध स्थविरं थःथित्तिपिके न्यना  
 बिज्यात, “रोहिणी, गन ? व छायां मवःगु ?”

थःथित्तिपिसं लिसः बिल, “भन्ते ! व ला छं हे दु ।”

स्थविरं हानं न्यना बिज्यात. “अले थन छायां मवःगु  
 ले ?”

“भन्ते ! वयागुं म्हाय् छयंगुया ल्वय् (छवि रोग)  
 जुल । उकिं मच्छाला व थन मवःगु खः ।”

(५२)

थःथितिपिनिगु खँ न्यना अनुरुद्ध स्थविरया थः केहें प्रति करुणा वन । उकिं वयात सःतिके छ्वया विज्यात । रोहिणी नं थः दाजु जुया च्वंम्ह भन्तेनं सःतिके हया विज्याः-गुत्ति ख्वानय च्वंगु वासः पट्टी लिक्कया अनुरुद्ध स्थविरयाथाय वल । स्थविरं रोहिणीयात नतुया न्यना विज्यात, “रोहिणी ! छ छाय् मवःसे छे च्वं च्वना ?”

रोहिणीं बिनित् यात, “भन्ते ! जिगु म्हय छ्यंगुया ल्वय् जुल । उकिं मछाला जि थन मवसे छें च्वं च्वनागु खः ।”

“रोहिणी ! अले छु छं छुं पुण्य-कार्य याये म्वाः ला ?”

स्थविरया खँ न्यना रोहिणीं हानं धाल, “भन्ते ! जिं छु यायेगु ले ?”

स्थविरं धया विज्यात, “रोहिणी ! छं आसनशाला छगू दयेकि ।”

“भन्ते ! जिं छुकि गनं आसनशाला दयेके ?”

रोहिणीया न्ह्यसः धात्थें दुग्यःगु जुया च्वन । व छम्ह क्षत्री मय्जु । उकिसं व बिया मछ्वःनिम्ह कन्या । वं आसन-शाला दयेकेत क्या आमदानि धयागु वा वयाके थःगु ध्यबा धयागु हे मडु । तर रोगीम्ह केहें रोहिणी प्रति करुणा तसे अनुरुद्ध स्थविरं न्यना विज्यात, “रोहिणी ! छु छंके थःगु तिसा धयागु नं मडु ला ?”

“भन्ते ! जिके जिगु तिसा ला दु ।”

“रोहिणी ! छंगु तिसाया गुलि मू वनी ?”

“भन्ते ! छिद्धः वं ।”

“रोहिणी ! अथे जूसा छं छंगु तिसा मिया आसन-  
शाला दयेकि ।”

अनुरुद्ध स्थविरया अर्थात् थः दाजु भन्तेया खँ रोहि-  
णीयात यः ताल । छायाःसा व छखें रोगी खःसा मेखें श्रद्धा  
दुम्ह जुया च्वन । तर अथे नं वयात आसनशाला दयेके  
धयागु था हे थाकुगु ज्या तिति । वया म्हय् पिलुये हे मद्धायेक  
छयंगु त्वचं कया च्वंगु दु । उकिं रोहिणीं हानं अनुरुद्ध  
स्थाविरयाके विन्ति यात, “भन्ते ! जिगु निति आसनशाला  
दयेकेगु ज्या सुनां याना बी ?”

रोहिणीं थथे धायेवं अनुरुद्ध स्थविरं थः न्होने च्वना  
च्वंपि थःथितिपिनि पाखे स्वया धया बिज्यात, “थुगु आसन-  
शाला दयेकेगु ज्या छिमिसं याये माल ।”

अनुरुद्ध स्थविरं थथे भाजा जुया बिज्यायेवं अनुरुद्ध  
मध्यय् गुलि थःथितिपिसं उगु आसनशाला दयेकेगु ज्याया  
भार काल । इमिसं आसनशालायात माःगु सिं आदि सामान  
हल । रोहिणीया तिसा मिया वःगु ध्येबां नितं जाःगु आसन-  
शाला दयेकल । अले हानं अनुरुद्ध स्थविरं भाजा जया  
विज्याःथे हे रोहिणीं न्हि न्हि उगु आसनशालाया सेवा यात ।

(५४)

आसनशालायागु सिपी सिल । हानं रोहिणीं अनुरुद्ध स्थविरं  
आज्ञा जुया बिज्याःथे हे आसनशालाय् न्हिन्हि थःगु हे ल्हातं  
बँपुयेगु याना च्वन । न्हिन्हि हे बपुये घुंका अन च्वंगु लः थलय्  
लः ल्ह्याया लः थना च्वन । थथे आसनशालाय् बँपुना लः  
ल्ह्याया च्वच्चं हे रोहिणीया छ्यंगुया ल्वय् बुलुहुं लाया बल ।  
आसनशाला बांलाक दयेके सिधयेका बुद्ध सहित भिक्षु संघयात  
प्रणीताकारं भोजन दानया व्यवस्था यात । बुद्ध सहित  
भिक्षुसंघपि विज्यात । भोजन दाहलपीगु ज्या नं जुल । तर  
रोहिणी चाहि न्ह्याःने मवःगु जुया च्वन । भोजन सिधये घुंका  
शास्तां अनुरुद्ध स्थविरयाके न्यना बिज्यात, “अनुरुद्ध ! ध्व  
थौयागु दान सुयागु दान खः ?”

“भन्ते ! थुगु दान जिम्ह केहे रोहिणीयागु दान  
खः ।”

बुद्धं न्यना बिज्यात, “रोहिणी ग्व ले ?”

अनुरुद्ध स्थविरं विन्ति यात, “भगवन, व छे हे दु ।”

अनंलि बुद्धं रोहिणी क्षत्री कन्यायात सःतिके छ्वया  
बिज्यात । मझाला वये मन मदुसां स्वयं बुद्धं सःतिके हया  
बिज्यागुलि रोहिणी अन वल । बयालि बुद्धयात वन्दना यासे  
छवे लिक्क फेतुत । छवे लिक्क फेतुना च्वंम्ह रोहिणीयाके  
बुद्धं न्यना बिज्यात, “रोहिणी ! छ छाय् थन मवःसे छे च्वं  
च्वना ?”

रोहिणीं छ्यों क्वछुका विनम्रं बुद्धयात विन्ति यात,



“भन्ते ! जिगु म्हय् छ्यंगुया त्वय् (छवि रोग) जुया जिगु म्ह कुरूप जुया च्वन । उकि मछाला जि मवःसे च्वं च्वनागु खः ।”

“रोहिणी ! छं स्यूला ले छंत छु छु कारणं थथे थुगु त्वय् जुल ?”

“भन्ते ! जि मस्यू ।”

“रोहिणी ! छंत थुगु त्वय् छ तंगुलु जूगुलि जूगु खः ।”

बुद्धया खँ न्यना रोहिणी आश्चर्यं चाल । व थुइके मफुत । उकि हानं वं बिनित्ति यात, “भन्ते ! गबले तंगुलु जुया जित थुगु त्वय् जुल ?”

रोहिणीया बिनित्ति न्यना बुद्धं अतीतया खँ आज्ञा जुया बिज्यात ।

न्हापा न्हापा वाराणसी देशय् ब्रह्मदत्त जुजुं राज्य याना च्वन । अबले जुजुया यःम्ह प्याखलहुइम्ह मिसा छम्ह दुगु जुया च्वन । जुजुया अग्रमहिषीया उम्ह प्याखंम्वः मिसा खना तं पिहाँ वल । व खनेवं नुगलय् नं क्वाताक्वाता मिनीगु । अग्रमहिषीं उकि उम्ह प्याखंम्वःयात दुःख बीगु ग्वःसा ग्वल । चासुइगु (त्वय् जुइगु) फल कायेके छ्वत । चासुइगु फलयात झूधू याना प्याखंम्वः घनीगु कोथाय् हूला तल । हानं वयात सःतिके छ्वत । प्याखंम्वः लिसे ख्याः यायेथें याना वया म्हय् न्यकनं व हे चासुइगु फलया धूलि छ्वाका बिल । उम्ह

(५६)

प्याखंम्बःया म्हाय चासुल, पवं पवं गात । चासु ववं छनेगु  
कोथाय् वना गोतू वन । तर लासाय् गोतुलेवं वन हे चासुइगु  
फलया धू म्ह छम्हं प्यपुत । वयात चासुइगु ल्वय् जुल । तःधंगु  
दुःख जुल । वयागु म्ह हे चासु ववं वखाः ध्वखाः मंत ।

रोहिणी ! व दुःख ब्यूम्ह अग्रमहिषी छ हे खः ।  
रोहिणी ! छ अबले याना वःगु कर्मया विपाकं छंत आः थये  
जुल ।”

थये तंगुलु जुइगु इष्यालु जुइगु याये मज्यू धका आज्ञा  
जुसे बुद्धं रोहिणीयात उपदेश विया बिज्यात,

“कोधं जहे विप्पजहेय्य मानं,  
सञ्जोजनं सब्बमतिकमेय्य ।  
तं नामरूपस्सिं असज्जमानं,  
अकिञ्चनं नानुत्तपन्ति दुक्खा ॥

त पिकाये मत्य । अभिमान नं याये मत्य । ब्याक्क  
संयोजनं पार तरे जुया हुं । नाम व रूपय् तक्यना च्वने मत्य ।  
गनं तःमक्यनेवं दुःखया ताप जुइ मखु ।”

बुद्धयागु थुगु धर्म उपदेश न्यना रोहिणी क्षत्री कन्याया  
नुगः सिचुसे च्वना वन । नुग्लय् बुद्ध, धर्म व संघ प्रति  
इकिधिकि मसंगु श्रद्धां लय्लय्ताल । वयात श्रोतापत्ति फल  
लाभ जुल । हानं वयागु ल्वय् नं लाया वन । वयागु शरार  
हानं बालाना वल । छयंगु ल्वचं मुक्त जुया श्रोतापन्नम्ह जुया

रोहिणी क्षत्री कन्यां ल्यंगु जीवन याउँक धर्मपूर्वक हन ।  
 परलोक जुये धुंका त्रायत्रिश भुवनया प्यम्ह देवपुत्रपिनि  
 सीमान्त्य् जन्म जुल । हानं अन्तय् बांलागुया कारणं देवराज  
 शक्रया तःसकं यःम्ह जुल ।

## कोलीय सुप्रवाशा

कोलीय सुप्रवाशा बुद्ध प्रति श्रद्धां नुगलय् जाःम्ह  
 भले मायां नुगः भय्भय् बीम्ह छम्ह उपासिका खः । हानं  
 सुप्रवाशा पुण्यानुभावं लाभ सत्कारय् ज्वः हे म्हुम्ह भिक्षु  
 शीवली महास्थविरया मां नं जुया च्वन ।

रोहिणी नदीया पारी कोलीय वंशी क्षत्रीतये राज्य्य्  
 सुप्रवाशाया जन्म जुल । व क्षत्री वंशया म्हाय्मचा खः ।  
 वयस जायेवं वयागु विवाह क्षत्रीय वंशया हे मेगु कचायाम्ह  
 छम्ह शाक्य कुमार लिसे जूगु जुया च्वन । विवाह जुये धुंका  
 सुप्रवाशा कोलीय नगरया पज्जनिक धयागु निगमय् च्वं च्वन ।

सुप्रवाशा छखें साब हे भाग्यमानि खः । छाय्घालसां  
 न्हापां भगवान् बुद्धया दर्शन याःगु बेलाय् हे वयात श्रोतापत्ति-  
 फल लाभ जुल । हानं वया न्हापांम्ह मचा कोखय्  
 च्वं वयेवं वयागु छें फन हे सलल फलनं जिया वल । कोखय्  
 च्वंम्ह बालकया पुण्यया प्रभाव कथहनं न्यना वन । अये  
 जुजुं पिनेयापिसं नं सुप्रवाशाया कोखया प्रभाव काः वयेगु यात ।  
 गुलिखे मनुतयेसं प्वाधय् दुम्ह सुप्रवाशायात थःथः बुई पीगु

(५८)

पुसा थीके हइगु जुल । सुप्रवाशां पुसा थिया बीवं उगु पुसा  
प्युगु बुई बुं—बालि बांलाइगु जुया च्वन । सुप्रवाशां थ्युगु  
वस्तु न्ह्याक्क कोकाःसां फुइ मखुगु जुया नं वयागु तःधंगु  
मान याइगु जुया च्वन । थुकथं सुप्रवाशा छखें प्वाथय् दसें  
निसें भाग्यमानि जुल ।

हानं मेखें सुप्रवाशा दुःखीम्ह नं जुया च्वन । न्हेदें  
तक गर्भधारण याना व तःधंगु दुःख कष्ट नया च्वंगु जुल ।  
गबले गबले गर्भवेदना जुइ, अबले अबले सुप्रवाशां बुद्ध, धर्म  
व संघया गुण लुमंका थःगु कष्ट सह याइगु जुया च्वन ।  
मचायात जन्म बिये छ्वाः न्ह्यो वयात तःधंगु हे कष्ट जुल ।  
प्वाथय् च्वंम्ह मचा बेथां च्वना ब्युगु जुया च्वन ।

थुगु इलय् बुद्ध कोलीयतयेगु कुण्डिका धयःगु नगरया  
कुण्डधान वनय् बिज्याना च्वन । मचा बुइ मफुगु कष्टय्  
सुप्रवाशा कोलीयं विचाः यात, “वसपोल सम्यक् सम्बुद्ध खः ।  
वसपोलं थुजागु हे दुःखं मुक्त जुयेगु निवारण यायेगु धर्मया  
उपदेश बिया बिज्याःगु खः । वसपोलया श्रावक संघपि नं  
बांलागु आचरण याना बिज्याकपि जुया च्वन । वसपोलपिसं  
थुजागु दुःख मदयेकेगु आचरण याना बिज्याना च्वन ।  
निर्वाण हे धार्थ्येगु सुख खः । अन थ्यनेवं थुजागु छुं हे दुःख  
दइ मखु ।”

थथे मती तसे कोलीय म्हाय्मचा सुप्रवाशां वः  
मिजंयात सःता घाल, “आर्यपुत्र ! छपिं छको थन बिज्याहूँ ।”

भातम्ह लिक्क बयेवं मचाबुइ मफुगु कष्ट जुया च्वंम्ह सुप्रवाशां धाल, “छपिं छको बुद्ध गन बिज्याना च्वंगु दु, अन बिज्याहुँ । अन बिज्याना भगवान बुद्धया चरण कमलय् जिगु वचनं जिगु वन्दना धका धया छथों ववछुका वन्दना याना बिज्याहुँ । हानं बुद्धयाके वसपोल म्हं फु मफु न्यना बिज्याये माल । हानं भगवान बुद्धयात बिनित्ति याना बिज्याहुँ, “भन्ते ! कोलीय सुप्रावाशां छलपोलया चरण कमलय् वन्दना याना हःगु दु । छलपोलयात म्हं फु मफु धका नं न्यना हःगु दु ।” थथे धाये धुंका हानं बुद्धयात न्यंका बिज्याहुँ, “भन्ते ! कोलीय सुप्रवाशां न्हेदँ निसें गर्भधारण याना च्वन । न्हेन्हु दत्त मचा बुइगु व्यथा जुइका वं साव हे दुःख कष्ट नया च्वन । वं स्वता खँ लुमंका उगु व्यथाया कष्ट सह याना च्वन । भगवान सम्यक् सम्बुद्ध खः । वसपोलं थुजागु हे दुःखं मुक्त जुयेगु निवारण यायेगु धर्मया उपदेश बिया बिज्याःगु खः । वसपोलया श्रावक संघपिं नं बांलागु आचरण याना बिज्याकपिं जुया च्वन । वसपोलपिसं थुजागु दुःख मदयेकेगु आचरण याना बिज्याना च्वन । निर्वाण हे धात्थेंगु सुख खः । अन थ्यनेवं थुजागु छुं छुं हे दुःख जुइ मखु ।”

मचा बुइगु व्यथा कष्ट नया च्वंम्ह थःम्ह जहान सुप्रवाशां धाःगु खँ न्यना शाक्य कुमारं धाल, “छाय् मवने । अवश्य नं वने ।” थथे थःम्ह जहानयात लिसः बिया उम्ह शाक्य कुमार गन बुद्ध बिज्याना च्वंगु खः अन वन । अन थ्यनेवं बुद्धयात अभिवादन याना छखे लिक्क फेतुत्त । छखे

(६०)

फेतुना च्वंम्ह कोलीय सुप्रवाशाया भात शाक्यकुमारं विन्ति यात, 'भन्ते ! कोलीय सुप्रवाशां छलपोलया चरण कमलय् वन्दना याना हःगु दु । वं न्हेदँ निसँ गर्भधारण याना च्वन । न्हेन्हु दत, मचा बुड मफुगु व्यथा जुइका कष्ट सह याना च्वन । अथे नं वं थुगु व्यथा कष्टय् नं लुमंका च्वन, "भगवान् सम्यक् सम्बुद्ध खः । वसपोलं थुजागु हे दुःखं मुक्त जुयेगु निवारण यायेगु धर्मया उपदेश विया बिज्याःगु खः । वसपोलया श्रावक सघपि न बांलाक आचरण याना बिज्याकपि जुया च्वन । वसपोलपिसं थुजागु दुःख मदयेकेगु आचरण याना विज्याना च्वन ! निर्वाण हे धात्थेंगु सुख खः । अन ध्यनेवं थुजागु छं छं हे दुःख जुइ मखु ।"

थुगु खँ न्यना बुद्धं आशीर्वाद विसे धया बिज्यात, "कोलीय म्हाय्मचा सुप्रवाशा सुखी जुयेमा । निरोगी जुया निरोगीम्ह मचा नं बुयेमा ।"

बुद्ध थथे आज्ञा जुया बिज्याये मात्रं उखे कोलीय सुप्रवाशा निरोगीम्ह जुल । हानं वं याउँक हे निरोगीम्ह मचा बुइकल ।

भगवान् बुद्धया वचन न्यना सुप्रवाशाया भात लय्-ताल । बुद्धया चरण कमलय् वन्दना याना बुद्धया प्रदक्षिणा याना थःगु छें लिहाँ वल । छें वं कोलीय सुप्रवाशा याउँया च्वने घुंकूगु खन । निरोगीम्ह मचा नं बुइका च्वने घुंकल । थ्व खना धया मती वन, "गुजागु आश्चर्य थ्व ! गुजागु

अद्भूत ध्व ! तथागतयागु गुणागु तःधंगु शक्ति ध्व ! गपाय्-  
सकं तःधंगु प्रभाव ध्व ! तथागतया श्रीमुखं वचन पिहाँ  
वयेवं उगु हे वचन लिसे लिसें सुप्रवाशा निरोगी जुल । वं  
याउँक निरोगीम्ह मचा बुइकल ।” थये आश्चर्य चाया थःम्ह  
जहानयात व्यथां मुक्त जूगु व काय् जन्म जूगुलि वयात साब  
हे प्रीति जुल । मन लय्ताल ।

थये प्रीति व प्रसन्नतां मनय् बिलिबिलि जायेका च्वंम्ह  
थःम्ह भातयात कोलीय मुप्रवाशां सःतल । हानं वयात धाल,  
“आर्यपुत्र, धन बिज्याहुँ । छपि हानं छको भगवान बुद्ध गन  
बिज्याना च्वंगु खः, अन बिज्याये माल । वना भगवान बुद्धया  
चरण कमलय् जिगु पाखें वन्दना याना बिज्याहुँ । हानं जित  
याउँइ धुंकूगु व निरोगीम्ह काय् बुइधुंकूगु खँ बित्ति याना  
बिज्याहुँ । बुद्ध सहित भिक्षुसंघयात छवाःयागु भोजन निमन्त्रणा  
याना बिज्याहुँ ।”

थःम्ह जहानयात याउँगुलि व हानं काय्मचा जन्म  
जूगुलि लय्ताःम्ह कोलीय शाक्य कुमारं कोलीय मुप्रवाशाया  
खँ न्यनीगु हे जुल । लसताः पूर्वक हे वं सुप्रवाशाया खँ स्वीकार  
यात । तुरन्त हे गन भगवान बुद्ध बिज्याना च्वंगु खः, अन  
वन । अन थयंका भगवान बुद्धयात वन्दना याना छखे लिक्क  
फेतुत । छखे फेतुना कोलीय शाक्य कुमारं बुद्धयात प्रार्थना  
यात, ‘भन्ते ! कोलीय म्हाय्मचा सुप्रवाशां छलपोलया चरण  
कमलय् छ्यो क्वछुका वन्दना याना हःगु दु । सुप्रवाशायात

(६२)

आः याउँसे चवने धुंकल । वं निरोगीम्ह काय्मचायात जन्म्  
बिये धुंकल । वं छवाः तकयात बुद्ध सहित भिक्षुसंघयात  
भोजनया निमन्त्रणा याना हया चवन । भगवानं भिक्षु संघ  
सहित कोलीय म्हाय्मचा सुप्रवाशायागु छवाः तकया भोजन  
निमन्त्रणा स्वीकार याना बिज्याहूँ ।’

अवने छम्ह उपासकं बुद्ध सहित भिक्षुसंघयात कन्हे-  
खुनुयात भोजनया निन्ति निमन्त्रणा बिया वने धुंकूगु जुया  
चवन । हानं उम्ह उपासक धाःसा आयुष्मान् महामौद्ग-  
ल्यायनया उपस्थान याइम्ह जुया चवन । उकिं बुद्धं आयुष्मान्  
महामौद्गल्यायनयात आमन्त्रणा याना आज्ञा जुया बिज्यात,  
“मौद्गल्यायन ! छ हूँ । उम्ह उपासक गन दु, अन छ हूँ ।  
वना उम्ह उपासकयात धा । कोलीय म्हाय्मचा सुप्रवासां  
न्हेदँ गर्भधारण यात । छवाः तक तःसकं मचा बुडगु व्यथा  
कष्ट नल । आः वयात म्हं फत । वया छम्ह निरोगीम्ह  
काय् नं बुल । वं बुद्ध सहित भिक्षु संघयात छवाः तकयागु  
भोजनया निमन्त्रणा याना चवन । कोलीयया म्हाय्मचा  
सुप्रवाशां छवाः भोजन याके व्यु । लिपा छं भोजन याकूसां  
ज्यू धा । व उपासक छम्ह उपस्थापक खः ।”

भगवान बुद्धया आज्ञा न्यना आयुष्मान् महामौद्ग-  
ल्यायनं “हवस भन्ते !” धका विन्ति यात । हानं उम्ह  
उपासक गन चवना च्वंगु खः, अन विज्यात । अन वना  
आयुष्मान् मौद्गल्यायनं गथे भगवान बुद्धं आज्ञा जुया बिज्यात



अथे हे उगु खँ उम्ह उपासकयात न्यंका बिज्यात । महामौद्गल्यायन महास्थविरया खँ न्यना उम्ह उपासकं बिन्ति यात, “भन्ते ! यदि आर्यं महामौद्गल्यायनं (१) जिगु भोगसम्पत्ति, (२) जिगु जीवन व (३) जिगु श्रद्धा थुपि स्वता खँय् जिम्मा कया बिज्याये फुसा कोलीय सुप्रवाशां छवाः तक न्हापां भोजन दान याये बी ।”

उपासकयागु थुगु खँ न्यना आयुष्मान् महामौद्गल्यायनं धया बिज्यात, “उपासक, छंगु भोगसम्पत्ति व जीवनयागु खँ ला जि जिम्मा काये । तर श्रद्धायागु जिम्मा ला छं थःम्हं हे कायेमाः ।”

महामौद्गल्यायन महास्थविरं श्रद्धायागु जिम्मा कया बिमज्याः । छायाःसा श्रद्धा धयागु सुनानं ज्वना धया दयेका बीगु विषय मखु । श्रद्धा धयागु थःम्हं हे थःके दयेके माःगु खः । उकिं छवाः लिपा नं दान बीगु श्रद्धा ल्यंका तयेगु ज्या स्वयं उपासकयागु खः । महामौद्गल्यायन महास्थविरयागु ज्या मखु । छवाः दुने तकं भोग सम्पत्ति व जीवन सम्पत्तिस छुं बाधा मदुगु जुया च्वन । अथे धयागु छवाःया दुने वयाके दान बीगु समर्थं मदयेक छुं जुइगु अथवा स्वयं उपासकया जीवन हे छुं जुइगु बाधा मदुगु खः । उकिं निता खँया जिम्मा महामौद्गल्यायन भन्तेनं कया बिज्यात । छता खँया जिम्मा कया बिमज्याः । श्रद्धा धयागु थःम्हं थःके हे दयेके माःगु खः । श्रद्धाया जिम्मा सुनानं काये फइ मखुगु खँ उपासकं स्वीकार यात । उकिं वं महामौद्गल्यायन महास्थविरयात

(६४)

बिन्ति यात, “भन्ते ! यदि आर्यं महामौद्गल्यायनं जिगू भोग सम्पत्ति व जीवन सम्पत्ति निगू थुगु खँया जिम्मा कया बिज्याये फुसा कोलीय सुप्रवाशां छ्वाः तक न्हापां भोजन दान याये ब्यु । जिं छ्वाः लिपा भोजन दान याये ।”

थुकथं उपासकयात थुइका बिया, मन संतोष याना वचन कया बिज्याना महामौद्गल्यायन भन्ते लिहां बिज्यात । गन बुद्ध बिज्याना च्त्रंगु खः, अन वन । हानं बुद्धयात बिन्ति याना बिज्यात, “भन्ते ! उम्ह उपासकयात जि थुइका बी धुन । न्हापां कोलीय सुप्रवाशां छ्वाः भोजन याके ब्यु । उम्ह उपासकं लिपा भोजन दान याइ ।”

थुकथं न्हापा निमन्त्रणा याना तःम्ह उपासकं उगु दिन दान यायेत मेम्हसित तोता बीवं बुद्ध सहित भिक्षु संघपि सुप्रवाशाया छें भोजनया निति बिज्यात । बुद्धयात सुप्रवाशां वन्दना यात । नकतिनि बूम्ह मचां नं बुद्धयात वन्दना याकल । सुप्रवाशाया मचा बूवलेया ब्यथा खँ न्यना बिज्याये धुंकूम्ह बुद्धं सुप्रवाशाया लय्ताःगु ख्वाः खना न्यना बिज्यात “सुप्रवाशा ! छु छंत थुजापि मेपि नं काय्पि यःनि ला ?”

“भगवान ! यःनि । छम्ह जक मखु, हानं मेपि थुजापि न्हेम्ह काय्पि दुसां यःनि ।”

सुप्रवाशाया लिसः न्यना बुद्धं थुगु उदान गाथा श्रीमुखं प्रकट याना बिज्यात,

असातं सातरूपेन, पियरूपेन अप्पियं ।  
दुक्खं सुखस्स रूपेन, पमत्तमति वत्ततोति ॥

प्रमादय् मोहित जुया च्वंम्हसिनं मसाःगुयात साः धका  
(खायूगुयात नं चाकु धका), मयःगुयात नं यःगु रूपं, दुःखयात  
नं सुख कथं खंका च्वनी ।

सुप्रवाशाया न थःगु न्हापाया व्यथा लोमन । थुकथं थ्व  
वाखं मांया मचा धयापिं गुलि यइ धयागु खँया छगू दसु जुल ।  
लिसं न्ह्यागु अवस्थाय् नं दान यायेगुली व उत्तम दान यायेगुली  
सुप्रवाशा न्ह्याबले न्ह्योने लाःम्ह जुया च्वन धयागु खँ नं थुगु  
वाखनं कनी । उकि हे बुद्धया शासनय् प्रणीतगु दान यायेगुली  
कोलीय सुप्रवाशा श्रेष्ठम्ह उपासिका जुया च्वन ।

## चबमिया भुजागु मेमेगु छुं सफू

१. लायकुली सिद्धार्थ
२. लायकुलिं पिने सिद्धार्थ
३. सिद्धार्थया बुद्धत्व-प्राप्ति
४. बहुजन हिताय बहुजन सुखाय
५. स्वांया-पुन्ही
६. धात्वेंगु मज्जल
७. चैत्य-पूजा (छद्या)
८. चैत्य-पूजा (मिद्या)
९. भाषाड-पुन्ही
१०. पालि त्रिपिटक : छगू परिचय
११. बुद्धकालीन जम्बूद्वीप : छगू परिचय (१)
१२. बुद्धकालीन जम्बूद्वीप : छगू परिचय (२)
१३. बुद्ध-धर्मया मूल सिद्धान्त
१४. महाबुद्ध
१५. श्रद्धाञ्जलि
१६. बुद्ध-धर्मया विशेषता (अनित्य, दुःख व अनात्मा)
१७. चैत्यपूजा (परिवर्तित संस्करण)
१८. महाबुद्ध (परिवर्तित संस्करण)
१९. गण महात्रिहारया दैनिक-प्रार्थना
२०. बुद्ध र बुद्ध-धर्म
२१. बुद्ध र बौद्ध-संस्कृति
२२. सप्त सम्बोधयज्ञ (सं.)
२३. नेपालय बुद्ध-धर्म (१)

---

मुद्रक : शाक्य प्रेस, ओमबहाल, काठमाडौं, फोन. १३६०४